КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ШОАТТА,
13
июль,
1968 шу.
№ 84 (4584).
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

ВIАШИ ЮКЪЕРЧА ТЕШАМА ЛАРДА ТIА

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрийн Советс вийха официальни визитагIа 1968 шера 4 июлера дела 10 июле кхаччалца Советски Союзе хиина ВIашагIкхийттача Iарбийн Республика Президент, Iарбийн социалистически союза Председатель Гамаль Абдель Насер, Къаман собранe Председатель Анвар Садат, кхыча мехкашкара гIулакхийн Министр Махмуд Риад, ОАР герзанийн ницкъийн Генеральни штаба начальник инарал Абдель Монейм Риад.

Цхьана оттаьчa коммюнике тIа белгалдоккхуш, Президент Насер визитагIа Москве вар СССР-ан ВIашагIкхийттача Iарбийн Республиканан юкъе тоссаденна а толамe легIа-ухаш дьакъагIа а айхха доттагIалла гIулакхаш хьакьоккхилга хилар.

Москве ха йоакхаш волча юкъа-тIа ВIашагIкхийттача Iарбийн Республика Президента Гамаль Абдель Насера переговораши беседаши хиннай КПСС ЦК Генеральни секретараца Л. И. Брежневца, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателаца Н. В. Подгорнеца, СССР Министрийн Совета Председателаца А. Н. Косыгинца.

ДоттагIал долчен дег тIарчен хьаланица чаккхьлина беседаш йолча хала къайлагIа хIама доалаш гуччахьа дагабьалар дуккхача дешаш.

Къьастта уйла тIаяхийтар, белгалдоакх коммюнике тIа, Iарбийн паччахьалкхенашта духьаларча Израила агрессеца лувзаденна Гаргарча Малхбаалене эттача хьала. Iарбийн пачхьалкхенийн прогресс юкъ-гIыккха, Iарбийн халкъашка лоаттабу кортамукъала къовсам юхасоцабе гIевтача империализма политика бIарччача зIапара юкъера ихераме кхы цхьаькха ихьа даькъ лоархI Советски Союзеи ВIашагIкхийттача Iарбийн Республикой, йоах цу документа тIа Израила агрессех. ОагIонаши хоадамболлаш бехке ю дуне цу районе Израилах шоай гера а дъ хьувзача, кеpда тийша балхаш цIаькха сецаши йоала провокацеши ОАР-ь, Сирена, Иорданена. Iарбийн кхыча мехкашта духьала вIашагIтехача империалистически ницкъийн политика.

ОагIонаша цIаькха а хьакхайкаду 1967 шера 22 ноябречa Кхерамзлеи Совета резолюце лаpда тIа Гаргарча Малхбааленера проблема къоастанза ярг ца хилар. Машар юкъа меттаоттабара йоакхо ер йолча ОАР-а правительства хьакхайкадьо, укх гаоргарча хьала из резолюци кхочашъе ше кийча хилар а цу гIулакха лоархIаме практически гIанаш лаьха хилар а. Советски правительства цу дешa хьакъехьарча ОАР-а инициатива хьалхъ тIаьхьа лаьйцава, мах а бу, из хьал а лоан. ОагIонаша хьакхайкадьо 1967 шера июне тийшача балхагIа Iарбийн мехкех латараx хьахинна иттогаш цIоагIье Израили из хьаллоацаш дола империалистически ницкъаш гIерташ кхочашхургдоацилгах шоаш цIоагIа дог тийша хилар.

ОАР Президенти Iарбийн социалистически союза Председателей Г. А. Насера доккха баркал хьалар КПСС ЦК-ана, Советски правительствано, советски халкъа агрессора духьала лоаттабеча къовсамех агрессе дь зе дIадаккхарен гIулакха Советски Союзо ВIашагIкхийтта Iарбийн Республика политически гIулакхашта хьалацараxи экономика а обороне ниа а цIоагIбеча доккха практически новкъостал дарах. ОАР правительства лаккха мах бу Гаргарча Малхбаалене машари кхерамазлен Iалашъяр духьа Iарбийн халкъий законни бекъонийн уж хьачарех тийна хIана доалаш хиларен гидоакхаш израильски агрессех хьахиннарши зIдахарга бадача наькъа тIа Советски правительства арахьарча политика дахьача гIаний.

Советски оагIонo лакха мах бу ОАР правительства а Президента Насера ше а Iарбийн пачхьалкхений цхьоагIе бахьан долаш лоаттабеча къовсаме хьесача кьин. СССР правительства цIаькха а хьакхайкаду ОАР-ен Iарбийн кхыча пачхьалкхенийн халкъаша израильски агрессорашта духьала къовсам дола лоаттабеча къовсамца советски халкъа йиза солидарность хилар. Агрессе качьенача Iарбийн мехкий нийсхон гIулакхагахьа йолча кхыча пачхьалкхенаца цхьана Советски Союзе политическии экономически маIанора гIан массе оагIорахьара новкъостали деpгда.

Коммюнике тIа хьакхайкаху, хIанзарча дунен халкъашта юкъерча хьалах къамий-кортамукъален боламах, массане юкъарча машари хаIакъий кхерамален цIоагIъяра долча актуальни дешашта дIа-юха дагабоалача хана дунен халкъашта юкъерча лоархIамегIарча проблемах Советски Союзеи ВIашагIкхийттача Iарбийн Республикак кулгалхоштй хетараш цхьатара хилар оагIонаша раьза хиина белгалдаккхар.

ОагIонаша лерхI, машар безача халкъашта хIанз хьаллацина латта кертера доккхар империализма цуи агентурацен лоаттабу къовсам цIоагIбелга, империалистически мисий агрессивни политикана духьале елга хилар.

Советски Союзеи ВIашагIкхийттача Iарбийн Республикаи хьакхайкаду турпал вьетнамски халкъаца шоай йиза солидарность хилар, ховдамболаш бахка ю Къулба-Малхбаален Азе кхераме хьал оттадеш, дунен халкъашта юкъера кхохкам цIоагIбеш йола, Вьетнаме США герз нийсалца лоаттаю агресси.

Советски египетски халкъаца хьакхайкаду шоаш Ангола, Мозамбика, «Португальски Гвинея», кхыча африкански територей халкъаш колониализмах мукъаделлар духьа, шоай паргIатен духьа цар лоаттабеча къовсаме дийза хьаллоацаш хилар. Цар аха тIа а дожадеш ний кхайкаю Къулбехьен Африкен Родезен делаеча расистски политикана, тIагIорттадаь дIадех, расистски режимаша кога гIерто ага еш долча дерригача мехкаца Къулбехьен Родезени ЮАР-ан деш дола тIема, экономически, политически новкъостал сецаделган цу дешаx даьца ООН-а ю решенеш кхочашъеш. Переговораш йолча хана белгалдаьккхар африкански цхьоагIо вIаштIехьаьккхар боккхача лоархIаме хилар.

Массане юкъарa машар IалашбеpaI дешаш дувцача хана Советски Союзи ВIашагIкхийтта Iарбийн Республикен хьакъар герз дIадаккхарен сихдаь герз хьадела сецадарен проблемашка. Цар цIаькха а бахьдир массане а цIендаь герз дIадаккхар хьакъехьа сихагIа согласиеи кхача цIоагIта хьажт долаш шоаш хилар. ОагIонаша хьакхайкадир ядерни герз доаржа ца дарах дола Договор ООН-а Генеральни Ассамблея къоабалдара шоаш цIоагIа раьза хилар.

ОагIонаша лоархI, СССР правительства духьа ха йоацаш дIаккхайкальча меморандума тIа белгалъ герз Iоаделга сецадарах герз дIадаккхарах сагота гIулакхаш чакхдахара хьакъехьарча дешах даьца. Советски правительства еина кердa предложенеш лоархIаме конструктивни инициатива хилар.

Европерча хьалах дIа-юха дага а ьлина, Советски Союзои ВIашагIкхийттача Iарбийн Республикой хьакхайкадир европейски континенте шоллагIа дунен тIехах юкедисараш дIадахари европейски кхерамале Iалашъяри массане машар цIоагIбара йоккхача лоархIаме хургдолга шоаш дог тийша хилар.

Коммюнике тIа хоам бу, переговораш йолча хана Советски Союзи ВIашагIкхийттача Iарбийн Республиканен юкъера гIулакхаш дIахо легIаккхулара дешаш лийца хиларах. Шинна а оагIоно хьакхайкадир шин мехка юкъе политически, экономически, тIема даькъе цхьана леладу доттагIала гIулакхаш легIаахара шоаш цIоагIа раьза хилар.

Шинна а оагIоно могадора Советски Союза Коммунистически партеи ОАР-а Iарбийн социалистически союзаш юкъе доттагIала гIулакхаш тоссадалари легIаахари.

ОАР-а правительства баркал алар Советски Союза халкъаи правительстванеи ОАР-а экономика цIоагIъечен легIаболлачен египетски халкъа доккха гIо а новкъостал а деш хиларах.

Москве ОАР Президент Насер волча хана хиина переговораши беседаши, йоах коммюнике чакхйоаллача, керда лоархIаме этап я Советски Союзаи ОАР-а юкъе этта доттагIала гIулакхаш шердареи цIоагIдарен даькъе ОАР-ан СССР-ан юкъера доттагIала гIулакхаш вIаши юкъерча тешама цIоагIача лард тIа латт.

(ТАСС).

КОМСОМОЛА НИЗ — ПАРТИЙНИ КУЛГАЛ

Шийн мугIарашка 23 миллион советски кагий нахи мехкарийн бола Ленински комсомол кийчуш я шийн шовзткъеи итт шу дизар а. Укх йIадаха ча ах бIаь шера комсомол дегIа а енай, цIоагI а еннай, кхуьш йоагIа тIехье коммунистически кхетамца кхеяра боккъала а йола школа хиния дIа а эттай. «Парте... комсомолах советски кагирхой денал, дола отрял, шийн тешам бола резерв лерхI, — йоахар XXIII съезде аьча КПСС ЦК отчетни доклада тIа. — Парти теш Ленински комсомола, советски кагирхой низах а торонех а, царна доккхийн бехктохкамен гIулакхаш тIа а дийххадIахо тIа а дехкаргдаъ.

Шоаех парте беша боккха тешам сийлена бакъбу Нохч-ГIалгIайчен комсомольцашен кагирхошен. Горокхашкарчен юрташкарчен беррргача къахьегамхошца цхьана пятилетка задонеш В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара сийна тIайдаь социалистически дехкараши кхочашдара тIагIертта болх бу, республика экономика легIаккхулара юкъе дикка доккха вакхъа луш цар. Республика кхоначa мехкдьаттахошa алхха цхьан дIадахачи шера а 60 эзар тоннa мехкдьаттен мехкдьатта продукция кхоьяй. Предприятешка, колхозашка, совхозашка болх беш а тIех дика продукци тела, юртбоахамa культурай лакха хьувкъамаш кхеду итташ комсомолько-кагирхой коллективаш.

Комсомольйий, беррригача кагийча нахьа а мехкарий а сийлахьа декхар да дIахо а шоай къахьегаца халкъа рузкъа лебаделга, коммунизма материально-техническии база хьаьра юкъе кхы а беркатегIа дакъа лушилга.

Комсомола партийни кулгалдар дикагIа мел хуле комсомольски кулгалхой шоай бокххетIча новкъосташа — коммунисташа вIхкагIа бувзабенна мел хула дикагIа кхочашдулургаш уж дехкараш. ХIаьта партийни организацеша из кхетадечен комсомольски организацешта хIара денна практически новкъостал лоаттадечен моттигашка комсомоло шийн нIи бакъ а ю.

Масалана хьаьца йиш я Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза парторганизацийн. Совхозин коммунисташ, комсомольски организаце декхараш шоаш кхочашде а ца гIерташ, кIоаргга дерригаче кагиркой гIулакхий духтIабувл. Партийни собранешка, партийни комитета а кехий партбюро а заседанешка комсомольски вахкра дешаш лувш. Парткомо мога а дь комсомольцаша шоай кулгачхолла коммунист нов. Картоев хержав, хIаьта ккo партийни ВЛКСМ комитета членалла а хоржав. Коммунистий оагIонгахьара даим тевко а новкъостал а хиларо Iалашлаьа комсомольски организаце сийле а денал а тIакхлуга, комсомоле юкъера болх тоадуга. Дуккха а терхаме гIулакхаш дIадоладераш хиина вIаьттай комсомольцаш.

Из мара доашаш вац цунах тера дола масалаш Республике кхы дуккха я комсомольски организацей болх даим теркалбу, кагирхой кхетамца кхебаоa йоакхо ю партийни комитеташ. КПСС XXIII съезда решенеш кхочаш е еш, комсомольски организацей балха, кагийча нахьаи мехкарийи къахьегама а политически я хьинар айдара дуккагIа терко е ьнилай КПСС Октябрьски, Сунженски райкомаш, Грозненски, Гудермесски, Малгобекски горкомаш, «Ингушский», «Шелковский», «Старо-Юртовский», «Технический» совхозий, кхычар юкъ-хьанцара парторганизацеш. Цу организацешка даим лаадуегI комсомольски организацей секретарашка, шоай балха планаш уттае царна новкъостал лоаттаду, цар балха тIахьожам лоаттабу, коммунисташа хьинаре лакъа лувш кагирхошa чакхдоахача гIулакхашта юкъе.

Цунца цхьана долаш да комсомола кулгалдара юкъера кхоачамбоацараш дамза дисараш. Цхьайола партийни комитеташи юкъьарчара парторганизацеши кIоаргга духтIаювлац комсомольски организацеша беча балха. Царна хIара денна новкъостал лоаттадац, цхьаза дифференции йоацаш, кагийча нахьеи мехкарийи хьаштий, царна вIарий терхо йоацаш вIаштIехьбоах цар шоай болх. Цу хьакъехьа масалана хьоахае могаргья Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза парторганизаци. Цо вовкхоачадац дуккха а дехкарии, хIаьта а комсомола гIулакхашта ха тоъац цун. Партийни комитета членаша кIезига теркаллу кагирхой вахар. Укхаза кагтахьа мара комсомольски собранеш хилац, вIалла а доадама дегIаахац комсомольски мугIараш. Шелкхашттара кхочамбоацараш да кагирхошта юкъерча идейно-политически балха тIа. Сагатдойташ да кагирхошта юкъе ширача замах юхедися телха гIулакхаш лелалу моттигаш нийслуш хилар, зуламаш дола, хулиганство легIаахар.

Уж кхочамбоацараш теркал да леш дита йиш яц. Вай парте Центральни Комитето даим ерригача партийни организацей уйла тIалестаю кагирхой коммунистически кхетамца кхебелга дикагIа тоадаза, комсомола ду партийни кулгал цIоагIдаза ларт ца хилара. Цунна тешал ду дукха ха йоаццаш тIачийсача «Комсомола кулгалдара хьакъехьарча Красноярски краевой партийни организаце билхах» болча КПСС ЦК сецамо. Цу сецам тIа белгалъяй комсомольски организацешта партийни кулгалдар дIахо тоадара, цар денал лаккхара, боахама, культурни гIишлошера кхуваш йоагIа тIехье кхетамца кхеяра йола цар роль лаккхара программа. Кагирхошара болх — тIехбаьина боккхачо бехктохкамера, хийна а кагийчана, шаблон, сеца латтилга ца делву а гIулакх да. ВизагIа пайда гIибанза баргбац хIанзлехьа вIаштIехьърицачи балха формаехи метолехи, кердаяраш лехаиза ярсьяи — легIабеначa кагирхой юкъарообразовательни, политически, культурни боарама ма эшша уж хилийтар духьа.

ЛоархIаме да комсомольски организацей денал лаккхдергаола гIулеклаш долга, цар дIадоладь пайдане гIулакхаш хьакхуьвалга, инициатива а самодеятельность а легIаккхулилга. ВЛКСМ мугIарашкара дисциплинеи вIаштIехьлeи цIоагIъелга. Цу гIулакха йоккха роль йолаш бе комсомольски кадраш хержара, балхаш тIа нийсьеш дIа-са уттаяра, кхетамца кхеяра болх, комсомолера партийни ядро цIоагIъяр.

Организацей балха новкъе дувл комсомольски кадраш каст-каста хувцалуш хилар. Юкъьарчара комсомольски организацей секретараш шерра-шера хIане хувцилаш аьнна кувцалу вайнига. Масала, Урус-Мартана района «Горец» совхозе хIара шиш ша-кхомкха бутт массаза бала хувцалу уж. Дукха кувдалу кхтта ВЛКСМ горкомийи райкомийи секретараш а.

Къоначa тIехьенна вахари яра доархIаме гIулакх да гуначкъяра партийни собранеш еш хилар. Цига комсомольцаша Iомаю собранеш кийчъяра а чакхъяра а практика, боккха гIиа новкъосташа дувцеранка легIавургI. ЦIоагIа пайдане да иштта цхьана партийно - комсомольски собранеш е ега, къаьстта а зIамигача организацешка. Цар новкъостал ду коллективашта хьалхашка латта оперативни декхараш кхоачашде коммунистий а комсомольций а цхьанара низаш тIаахийта.

Комсомола партийни кулгалделга цIоагIдар — къона коммунизм хьалхевраш коммунистически кхетамца кхебара хьакъехьа йола КПСС XXIII съезда решенеш ха мяьхала а юлаш кхоачашъяра бола тешам ба. Кагирхой йоакхо еш хилара республика комсомоле жоп лургда сийлахьарча кердача гIулакхашца, парте бенна тешам сийленна бакъ бара, хила шаш боагIа бола нуи гIончий хилара шийн дерригa низат а хьинар а тIадохийтарга. Шоай къоначa дегай еррига йIовхал вай кагийча нахеи мехкарашен дIалургья коммунизм хьалхьара сийлахь доккхачa гIулакха.

И. П. КИЧИКА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Къилбседа-Кавказски машинкаькъа Грозненски отделене дуккхача шерашка а беркате а болх барах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Кичик Иван Петровича.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председателя заместитель
М. МАМАЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

го. Грозный.
1968 шера 9 июль.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМАГАРА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГАРА, РЕСПУБЛИКА МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРА

КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумои республика Министрий Советои цIоагIа хала а четаш дIахаъйт 1968 шера 12 июле дуккхача хана дена халачи дазарах кхачогаш хиина 1924 шера денз КПСС член хиина, нохчий къьнагIчарех вола языкатель, персональни пенсионер Арсанов Арсанбека Саидби шийн 79-ча шера кхалхаь.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМ | НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ | НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

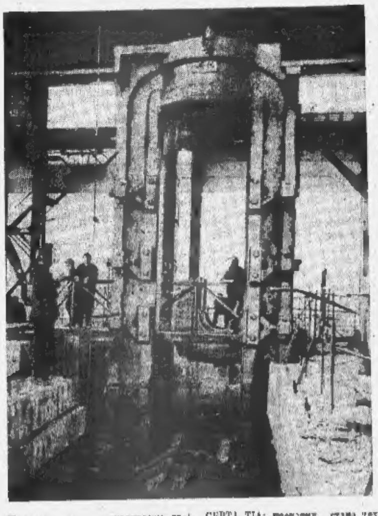

Новолипецки металлургически заводе хьалъена латт шо морг ихы йоаца шера оасаш чакхдоаха «2000» яха прокатни стан. Керттера технологически оборудовани нийсъаь дIаоттадеш латт. Хьалхара аргIа укх шера декабре йолайолийтилга белгалдаьд.

СУРТА ТIА: прокатни стана технологически оборудовани нийсъаь дIаоттаеш латт. Укхаза болх бер Петр Жигалова коммунистически къахьегама бригада я.

В. Кошеничкова сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Грозненски нефтемаслозавода технологаша лаккхача къахьегама толамашца дIадоладаьд пятилетка кхоалагIча шера шоллагIа ах шу. Хьалхарча дехаь план 102 процент кхочашъаьй цар. ШIаккха ца хинача хьисане лаккха къахьегама толамаш захарца белгалъьннай укх бетта Детковскаи Таисия Борисовна керте латтача установка коллектив. Хьалхарча итт ден планан 130 процент кхочашъьй цо. Цун гулка тIехьа ца юсаш хьинаре къахьег_ ва. Марковеи Шипковаи, Баракова, кхатгаллеча установкай коллективаша.

В. ДОЛГИХ,
тха штата йоаца корр.

ДОАКЪАР IАЛАШДЕЧА

8 июль хьатIаккхаччалц республика юртбоахама хьахьегархоша 49,2 эзар гектара тIара хьена йол 43 эзар тонн я е планах йоагIачах 22 процент.

Хьейбашта йол Iалашъяь дикагIа вIаштIехьаьккхад Гудермеса, Наурски, Шелa, Шелковской районашка. Цу районий боахамашка 23—39 процент Iалашдаьа из доакъар. Цхьабокъда, массанехьа лалац из гIулакх иштa.

Масала, Грозненски районе нийчъе озачох хIанз дIоттадь йол 11 процент мара яц.

ХIанз ялата чуйна ялат чуэцаш ба. Цу балхашта цхьатара чах аргIаш яц, зоба лоькIа нйттташ аха денкаройла ба ихаш ледараш. ЦхьаболкIе республике ялаташ чуйца дьинача хьошна аргIаш ца аош лиса чи ах хIана дац ьзина да.

Негахь санна Гудермеса районе ялат чуйцачора хьагудаь аргIаш ль че 61 процент дале, МалгIабика районе чах Iеш Iаь кхаш 24 процент мара дац.

Ялаташ зинахьа чуйца дехар санна хIанз лоаххIаме да хьейбаш дике Iамгара дахара царна кхоачамбоалаш доакъар Iалашдар. Цудуххь ма хула дуккхегIа нийчде деза че е.

1968 шера 8 июль тIаккхоччаш доакъар Iалашдара йола

СВОДКА
(проценташ)

Районаш	Ялат чуйцайна вIаш катеха чу	Йох Iалашдарш
Ачхой-Мартана	43	23
Ведана	36	2
Грозненски	49	11
Гудермеса	61	38
МалгIабика	24	13
Наатеречни	49	27
Наьсарен	43	15
Наурски	40	33
Нажай-Юрта	—	1
Саветски	—	—
Сунженски	51	14
Урус-Мартано	48	26
Шела	41	36
Шелковской	59	39
г. Грозный	—	38
Республике гIолла	48	22

БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА ЕРРИГАЧА ТЕХНИКАХ!

ХIАРА САХЬАТ — БАЛХА

РЕЙД

Хоза малх хьежаш ди да. Вахъхар аьлча, иштта ха латта-м ер кхоалагIа ди а за. Хеталора, МалгIабика района «Ингушский» совхоза механизатораш шоай дерригa хьинар айдаь ялат чуйнаш хургба, аьнна.

Цхьабакъда, массайолча отделений тракторно-полеводчески бригадашка оаха эйна суот оарц дикахa лезаш дар.

Хьоацаргья вай кхоалагIа отделени (управляющи Гандалоев Уматгири). ЙиълагIча бригаде хьакхари ардари цхьана долаш мукх чуэйнаш яр йиъ «СК-4» яха комбайн. Боарам боацаш лакха хьокхар мукх. Иштта, хьожаш саг а воацаш хоалеш латтар бахIа хиина хоакъав.

Мукх хадьча латта тоъал ха я. Из бахьан долаш хаг а душ цхьалоза канаш Iолег. Канаш мала ца лоацаш мукх хьовхаш хилча дийнаваш комбайна вIалла «бага» ца долхаш аус. Из а лерига дац. Комбайнашта левтIа регулировка ца ярах чардача хана дукха мукх лаьтта Iоух.

— ХIана лоаду ваш ялат? — хетт оаха комбайнерашка. — Сойн-сойн йохке вац. Сай-сай комбайна тIехь хьажа ца тене, яхаш дарий де туган саг воацар.

ТIаккха стане дахар тхо. Цига отделеве управляющи, е бригадир, е агроном — цхьаккха а саг кораванзар тхона.

Ялат кхедераштa цIоагIа бехктокхаме ха я хIанзарар. Балха ханах а техниках а бизза пайда ца эце гIулах хурглац. Мишта латт из гIулакх вай юкцача бригаде?

Хоаш ла IуйранIа пхи сахьат а далалехьа болх бе йиш-йолга. Тхо стане дIахаьчача-хана барзIдагIа дола сахьат хинадале а мукх чуэца кхашка араланза яр комбайнаш. ХIаьта тхо цига а долаш мукх хьакха дIалхар а юхаева. Болх кхоачаш дIабола а балехьа ехав из.

— ХIанзалца болх бе дIа ца йолалуш хIана латт комбайнаш? — хетт оаха управляющега Гандалоев Уматгиреga. Цу хаттара зала жоп хиланзав пун. Айлуш боагIача бIайхача мальхха зIанарех лечкъа етара кIаз IохайнавагIар из ше. Цунна хапар кий отделене хIанзалца даьр фуд. Хьалхарча дийнахьа бальча балха сводка тиийгава бийхача е из ха а ца ховш совхоза керттерча агрономага Цечоев Салманага ала хIана я доацаш висар из.

Кхы дикагIа дедаш бригада мукх чуйнца мукъадаьиначa кхамнарча чах аргIаш делгеи лаьтта вахилгеи. Укх бетта пйсдагIча дийнахьа 47 тонн чах мара аргIаш дьдацар ерригача отделене а. Гуракьа дувча ялата дерригa аха лаьтта 102 гектар мара дац. ХIаьта шоалагIа юкча культураша лаьрхIа лаьтта вIалла аьха а дац. Из болх тоабаве оацагIевоалаш саг вац, трактораша цхьан сменах мара бац болх. Тоьаш вац механизатораш.

Доврa хилахар, аьнна хетьлу, цхьан сиенах мукьагIа болх леттIа боре. Баькъа, цхьакха а трактор ма Iурра дена сарвалца болх беш. Иштта тхо укхаза хиначa дийнахь IуйрийнIа барзI сахьат дальнача хана а кхашка аравланза яр «ДТ-75» яха кхо трактор. Цул совгIа, трактораша заправка е езаш, е текущи ремонт е езаш хилча кхай тIарча стане балха безаш хул механизаторашa. Лоапача гIулакха гаьна дIаюха хехк тракторашa. Из бахьан долаш болх беш йолча техника а дукха ха йоаш.

Кхы а вегIа хьалаш эттад вай юкцача отделене пхьалагIча тракторно-полеводчески бригаде. Кхай тIарча стане болх ца беш латтар «СК-4» яха шиъ комбайн. № 20 йолча цхьан комбайна юхе хьувзар комбайнер Мержоев Салман.

— Фу даьл хьа комбайна? — хетт оаха цунга. Тхона къамал дара хукха раьза волаш вацар из. Хьалхарча дийнахьа шийн вешнига комбайн дIа а еина шIавaха хиннав Салман. ТIаккха керлача «дас» из йохаьй. Из тоаеш вар Салман. Массехк дийнахьа болх ца беш латта вагргьа комбайна. ШоллагIа яр комбайнер ца хилар бахьан долаш укх шера вIалла болх беш а хиинаяц.

—Ер комбайн болх беш хIана яц, — хаьттар оаха совхоза керттерча инженерага нов. Калашковга.

— Комбайнер Пуцуев Лауд балха аравалинавац, цулуххьа латт из, — аьлар цо дукха сагота воацаш.

Тха къамаьла юкъеийкхар комбайнера Пуцуев Лауда гIонча механизаце школера практике вена Цокиев Идрис.

— 15-ча июне дена хьаькха дийнахьа болх беш хилавац со, — йоахар цо раьза а воацаш, хIаьта со укхаза болх бе вена.

Цу тайпара сурт дар цу бригаде шоллагIча дийнахьа эттар а. IуйрийнIа барзI сахьат даьнначa хана а бригада йолча итт комбайних болх бе йолаenинарaш кхоъ мара яцар. Мукх болча кхай тIа ца йоалаш ворзI комбайн кхы а латтар. Цу гIулакха оарцагIбоалаш бац бригада, отделене кулгалхой, агрономаш. ХIаьта царех саг а вацар бригаде. ХIанз тIехь чах цIендаь лаьтта аха болабеннабац цига.

—ЙйсагIа сахьат. ХIана латт техника лаьтта ца оахаш? — хетт оаха Колпаковга.

Цхьацайола тракторашех а, шоллагIчарна механизаторашта тоъац, шекводцаш жоп делар цо.

Совхоза кхаьна этта хьал довзаш вий-хьогI совхоза директор, аьнна шекдувлаш конторе дахар тхо.

IуйранIа пхи сахьат даьнна ха... Директора кабинете нарьхла гулбенав кулгалхой.

Наряд цхьан сахьата йIаькъелар.

Цул тIехьагIа а тукха ха дIалхар отделений кулгалхой кхашка дIаьхадалехьа. ТIаккха цига а нах балха дIаннйсбе ма безай. Иштта, дикагIа йола за доацача гIулакха йоалрах кхашкара болх барзI сахьат даьнча мара дIаболаьбанзар.

Специалисташка бартахьа хет цу тайпара хIара денна бехьа ха а ца йоаеш нарядаш кIоргагIа цхьа е шоаза йича.

— Мишта дел шун боахаме кхашкара балхаш? — хетт оаха совхоза директорга нов. Гетыгажевга.

— Тха боахаме болх беш 47 комбайн я, хIанз кхы а кхоъ цIена комбайн а еиай тхона. Цу массане а дика бу болх.

Цхьабакъда, тхоза ховш дар совхоза кхашкара мукх чуэпача дакъа доацаш 27 комбайн мара йоацилга. Вожаш е комбайнераш боацаш, е еха, е кхыхоза бахьанаш чийслуш кхашкара ялат чуэпача дакъа лоацаш яц. Масала, цхьоалагIча тракторно-полеводчески бригаде (управляющи нов. Б. Коригов) болх ца беш латтар шиъ комбайн, хIаьта нарра юхе лаьтта кхоалагIъяр вIалла а кхай тIа болх беш а хиичаяп. ХIаьта йиълагIча отделене шозлагIча тракторно-полеводчески бригада стане, комбайнер ца хилар бахьан толаш болх ца беш латтар цхьа комбайн.

Из дерригa шийга оаха дIадийцача ала хIама корадаьзар совхоза директора.

Шоай доалахьарча комбайнех пайда эцаш боахаме — болх беш яц аташ гаргга комбайнеш, хIаьта а кхыча боахамашкара новкъостала итт комбайн йоалае дерхI совхоза кулгалхоша.

Геттара во вIаштIехьдьаккхад боахаме лаьтта ахара гIулакх а. Цу хьакъехьа къамаьл хилар тха совхоза керттерча инженераца нов. Колпаковца. Бизза пайда эцац совхозе шертта йолаш йолча тракторех. Иштта, йиълагIча отделене йиъ гусенични шиъ колесни трактораш болх ца беш латтар. Механизатораш ца тоъарах ерригача тракторашка цхьан сменах а болх байта вIаштIехьдалац. ХIаьта цхьоалагIча отделене а ялх трактор кхашка ара ца йоалаш латтар.

Из оаха шийга дIадийцача доаца бахьанаш доахьаш бехказа вала гIортар инженер.

Планах довгIар 6,4 эзар тонн мара доацача 8,4 эзар тонн ялат докха деш дениад совхоза коллективо. Иштта, пйсдагIа июль тIаккхоачаш совхозе беррига чуйца мукх 983 гектар мара бац, чуэпа безар 1860 гектар ба. ХIара гектаро тIара юкъера лаьрхIача 16 центнер мукх чуэц, е тIайийцача дехкарел пхи центнер вIозигагIа. Вовел боахаме чах аргIаш дара балхаш а. ХIанзалца вIашкатехар 89 тонн мара дац.

Ялат чуэцар эггара бехктохкамегIа дола балхаш да хIаьз. ХIала аьлча укх бетта каст-каста легIаш делха тарлу аьнна я прогноз. Цудухьа цхьаккхья а ти дIадахийта йиш яц ялат чуэпаш йолча ерригача техниках пайда ца эцаш. Дицае мегаргдац чах аргIаш делга а, хIаьта цун тIеххьа лаьтта оахилга а. Уж дерригa балхаш сихха чакхдахара еррига торонаш йолаш я совхозе. Дош сенах латт аьлча, из латт къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккхарах.

«Сердало» газета рейдаи бригада:

Е. РУСИН,
республиканско юртбоахама министерство отдела начальник.

Р. ЯНДАРОВ,
юртбоахама министерство агроном.

М-Р. ПЛИЕВ,
тха спецкор.

1968 ШЕРА ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГІАБОАЛАБАРАХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГЕХ БОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ДОАМ

Пхе шера план 1970-ча шера 7-ча ноябре кхоачашъяра, В. И. Ленин вича тийнахьа тенз бІаь шу дизара сийлена нахъабахара шерг социалистически иэь а боарвар Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша тоэвана кхоачашъьай ах пятилетка. Промышленни продукци арахецара чин шерен ах шерен план хвал тьалча кхоачашъьай.

Лиина къахьетама толамаш тахьаз чорбоахам дегІабоалабеча, кхыча отраслешка, халкъа материальни а культурни а боарам лакхбьаь.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Продукцена реализаци яра ах шера план республика промышленносте 102 процент кхоачашъьай. Дазахча шера алх бетта реализаци ьича продукцел укх шера хьалхарча ах шера реализаци иь продукци 10 процент хукхагІа я.

Промышленноста коррсерча доакъоех продукци арахецар 1967-ча шера хьалхарча ах шерана нийсдича укх тайпара дегІадеъад:

Мехкдьатта доаха промышленность	— 19 процент
Мехкдьатта чаккхоаха промышленность	— 7 процент
Газови промышленность	— 10 процент
Электроэнергии теплоэнергии	— 4 процент
Химически промышленность	— 6 процент
Машинашъярен металлообработкой	— 17 процент
ГІишлой материалий промышленность	— 9 процент
Яйга промышленность	— 12 процент

Продукцена реализаци ярен предприятешна арахецна продукци дегІадахари темпаш хьахьоах укх даьча.

	1968-ча шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяр проценташца	1968-ча шера хьалхара ах шу 1967-ча шера хьалхарча ах шерана нийсдича проценташца
«Грознефть» объединени	102	119
«Грознефтехимзаводы» объединени	101	107
Карабулакски газобензинови завод	102	111
«Красный молот» завод	102	107
«Электроприбор» завод	107	171
«Пишмаш» завод	87	117
«Электроинструмент» завод	100,1	142
«Трансмаш» завод	101	109
Мелко-инструментальни завод	90	121
Грозненски ремонтно-механически завод	104	114
Электромеханически завод	102	102
«ГАРО» завод	101	106
«Грозэнерго» яха районни энергетически управлени	100,1	104
«Терек» яха мебельно-хьу чакхйоаха фирма	102	115
Ацетонови завод	106	108
ГІишлой материалий промышленноста управлени	98	118
Швейни производствени объединени	103	117
Кога гІире бу фабрика трест	106	104
Колсерии промышленноста трест	105	111
«Грозвино» объединени	104	70
Нохч-ГІалгІайчен эхта комбинат	98	108
Шурен шурий продукташи кийчъяра промышленноста управлени	104	98
Бытови гІуллакхаш дара министерство	105	108
Моттигера промышленноста министерство	108	118
Дакгора промышленноста управлени	100,0	137

Планированен экономически стимулированен кердача системах республике болх бе болабенна 45 промышленни предприяти, эррига арахецача промышленни продукцех 76 процент продукци арахецна цар.

Кердача системах болх беча предприятеша тІехкхоачашъяьй продукцена реализаци лакхъаь планаш 1967-ча шерана нийсдича продукцена реализаци кхеа оу предприятешка 11,6 процент лакхденна.

Эррига республика тьаьйначо продукцен реализаци яра план тІехкхоачашъяь цир а. цхьайолча предприятеша теттара кІеннга пайда ийцаб шоай производствени возможностехи резервашти.

Болат, мехкдьатта аппаратура насосаш, тракторашта тІехьатурга прицепаш, гІишлон кирпичаш, тхона тІаьгІа кирпичаш, эшийбезола конструкцеши изделеши, хорт хьаьхьа хьу, гІиреши тьалзнга тІа йола хьу, аьшка пхьегІаш, металлически ментеш, конфетски изделеш, тхух, кераича шурий продукци, тхух-дьатта, кхыйола а продукци арахецара 1968-ча шера хьалхарч алх бетта план кхоачашъьеа.

Производствени фондех ойцей пайда, яйбораш, керда техникей вагІиеа технологи производствени юкъехьадерах, производства хаагІа оІаргІехьнахьарах, болхлоий [illegible] техническа творчески къахьегарт тьалхегама оссарле 1967-ча шера хьалхарча ах шера [illegible] процент лакхбенна [illegible] кердача системага ехьача предприятешка къахьегама оссарле 8,4 процент лакхъенна.

Промышленни продукци керттерча тайпай продукци арахецар хьагойт укх таккеца:

	1968-ча шера хьалхарча ах шера хьаьр продукци	1968-ча шера хьалхара ах шу 1967-ча шера хьалхарча ах шерана нийсдича проценташца
Мехкдьатта — эзар тонн	7681	119
Газ — миллион кубически метр	1262	120
Электроэнерги — миллион киловатт-сахьат	1476	108
Теплоэнерги — миллион г-кал.	3,7	99,0
Болат — эзар тонн	16,1	98
Мехкдьатта аппаратура — тонн	8097	97
Насосаш цхьанна доахкІаш	648	111
ТІоваш гидроподъемника агрегаташ — цхьанна доархІаш	42	127
Скважинаш кардероара йола цементировочни агрегаташ — цхьанна доархІаш	242	102
Тракторни прицепаш — цхьанна доархІаш	3414	111
Шуниш йола машинаш — цхьанна доархІаш	64	96
Трансформаторни подстанцеш — цхьанна доархІаш	430	104
Ротационни электрографически машинаш — цхьанна доархІаш	45	кхоара
Металлически пхьегІаш — тонн	59	92
Металлически мангаш — эзар	9	61
Шприцови антоучкаш — эзар	1601	122
Кирпичи (колхозаша ераш йоа наш) — миллион	81	106
Тхона тІа йола кирпичи (колх озаша ераш йоацаш) — эзар кв. метр —	84	122
КІира — эзар тонн	13	93
Гипс (алебастр) — эзар тонн	4,6	118
Аьшкабетона конструкцеши изделеши — эзар кубически метр	61,4	97
ГІирсаш хьалдеча эша хьадарахьха хьу (колхозаша кийчъяьр йоацаш) — эзар кубически метр	68	84
Херх хьекха хьу (колхозаша кийчъяьр йоацаш) — эзар кубически метр	46	102
Фанера — миллион квадратни метр	4,6	108
Хьуна шолкий плиташ — эзар кубически метр	8,2	105
Мебель — миллион сом	3,5	115
ТІехайха духхаду трикотажни бараш — эзар	56	89
Чухчатьа духхаду барзкъаш — эзар	980	93
Швейни изделеш — миллион сом	17,9	116
Кога Мире — эзар пар	688	99,8
Химе бытови товараш — эзар сом	1007	139
Паччахьалкхен ресурсай бейала дулх — эзар тонн	5,5	103
Колбасно-ветчинни изделеш — эзар тонн	2,5	124
Паччахьалкхен ресурсашкара дулхадьатта (колхозаша кийчаь дьатта а ацаш) — тонн	543	90
Паччахьалкхен ресурсашкара гІерий дьатта — эзар тонн	5,6	129
Мерзача шурий продукци — эзар тонн	23,5	106
КІалд — тонн	349	128
Кондитерски изделеш — тонн	2007	93
Маькхи маькха булочни изделеш — эзар тонн	34,5	101
Макаронни изделеш — тонн	1729	87
Консерваш — миллион банка	23,6	139
	881	4,6-зза дукхагІа
Шекар — тонн		
Яй — эзар декалитр	373	102

«Грознефть» объединене предприятеша, «Грозэнерго» районни управлене, Грозненски химически комбината, Ацетонови завода, «Электроприбор» завода, кхыча предприятеша тІехкхоачашъьай паччахьалкхен пайда бара план, тІаьта цхьайола предприятеш хьалха санна рентабельно болх ца беш я.

Промышленни предприятеша, Іилма-тохкама институташа дукха балхаш дьаь керда техникеи технологи производствана юкъехьахьаш. Іилма-тохкама балхаш чакхдоахаш.

Скважинашта буруь тохача чакхъяьхай скважинашкара тІоаьаш тахкара йола мероприятеш, скважинаш [illegible] турбашна тІагІоедара йола мероприятеш.

Скважинашта буруь тохача пайда ийбаьб гидромониторни пхьашаршении аетех.

Машинаш эча, металлообработка, эгІачен ахкаш промышленноста тІахо а техническа прогресс [illegible] бахаш [illegible] хукха балхаш [illegible] промышленни предприятешка.

Цунна цхьана цхьайолча предприятеша кхоачашъьаь керда техникеи технологи производствана юкъехьахьара, производствени процессашта автоматизаци механизаци яра правашта еша палина.

ЮРТБОАХАМ

Нохч-ГІалгІайчен юртбоахама къахьегамхоша КПСС ЦК Мартовски Пленумчен (1965-гІа шу) КПСС XXIII-ча съездан решенеш кхоачаш а еш 1968-ча шера хьалхарча ах шера дукха балхаш дьаь тІахо юртбоахама производство дегІайоалдера пуа рентабельность лакхъяра.

Колхозашен совхозашен хиннача чакхдаьккхар бІаьстан культураш дІаелга. Ялат дІадера боахамашта бтаь чиина план тІехкхоачашйир. Колхозийи совхозийи ахартейа укх шера бешагІен дикагІен пайда ийцар шоай лаьттах.

1968-ча шерарна даьча лоархІа юртбоахама культураш дІайийна эррига республикера лаьттеш хьаьл хилар:

	эзар гектар
Ялат дІайийна эррига лаьтта	463,1
Ка бола культураш	233,1
Царех: гураьа дуа дІа	123,3
Гураьь бух мукх	40,8
ХьажкІаш	33,8
Дуга	8,7
Бобови культураш	11,8
Технически культураш	37,9
Царех:	
Шекара фабрична свекла	8,1
ГІоттаргаш	27,3
Сомий-бахчеви доаргохаш	16,2
Царех:	
Сомаш	8,2
Хоартолаш	4,5
Доажара культураш	175,5
Царех:	
Силосан мошача хьайъара лаьрхІа йола хьажкІаш	56,0
Пхьаьцерара баьцаш	86,8
Дукхача шерашка тІаьаьа баьцаш	38,4

Колхозаша, совхозаша, кхыча паччахьалкхен боахамаша 1968-ча шерарча ялата лаьрхІа ший дехкача лаьттанка эррига дІайийна юртбоахама культураш 69,3 гектар я, цох 39,7 эзар гектара тІа ка бола ялат дІайийнад.

Дукха хьа ка бола ялат дІадеш хиача 120 эзар гектар лаьтта минеральни удобренеш паллорица [illegible] культура [illegible] ка бьхут 40 процент дукхагІа.

[illegible] эзар тонн ялат, чулера тІайийна социалистически декхараш толаша кхоачашхаьа чІоагІа, къовсам лоаттайт совхозийи колхозийи вхашка. 8-гІа изль тІакхойчаш чеч гураьа тийна ка бола ялати городи 48 процент да, цох 89 процент ьола к дыьинад. ХІара гектара тІара чулена ялат 16,8 центнер я. Республикера дукхача боахамаша рапорташ тел ка болча ялата, культураш паччахьалкхента йоткара шера плат кхоачашъаь чиларахи парлал совгІа дакхача маьхах ялат дохкаш чиларахи дьана.

Ялат чуэцашехьа цунна цхьана колхозашен совхозашен юкъерча тьаьйий боахама доакъар кийчдеш. Ка бола ялат чуйицчул тІехьагІа тІаьа культураш дІаюди хьинаре къахьеш.

1968-ча шера хьалхарча ах шера колхозашен совхозашен тьайбай продуктан кхара балгалъаш йола дацдеш я ераш:

	1968-ча шера хьалхарча ах шера кхааьраш. Эзар тонн	1967-ча шера хьалхарча ах шерана нийсдича проценташца
Дулх (доаза дІадахийта доаха ши кон тІара оалхазараши) ийна доалламехьа веча	10,1	97,3
Шура	44,8	106
Фуаш (миллион)	23,5	99,3
Тха	2,1	96,5

1968-ча шера укх дІабаьхча алх бетта республикерча колхозашен совхозашен кІара кхоабача Іаттагарт юкъера лаьрхІача ькхха шура 1001 килограмм я, из хуа соадха хьалхарча ах шера ялаххачул 47 килограмм дукхагІа. Юкъера лаьркІача кІара яхача котама тІехьара тьаргуддьа 73 фуъ. кІара устагІан гІера лаьяхар 3,9 килограмм тха.

1968-ча шера хьалхарча алх бетта доахана продуктивность эггара лактагІа хинай совхозашка: «Терский» — 1453 килограмм, «Ассинский» — 1417 килограмм. Грозненски сомий баьцадарий — 1466 килограмм. № 1 йола шурий — 1175 килограмм, колхозашка: Наурски района «Россия» — 1493 килограмм. Грозненски района «Пхьоалагіча мая» дІерагІча — 1467 килограмм. Сунженски района «Красная Армия» — 1363 килограмм, «Красный пахарь» — 1653 килограмм. Шелковской района «Путь к коммунизму» — 1692 килограмм.

Укх шера пхьоалагІча июлага кхоачаш совхозашкен колхозашкен доахаш дола продуктиви доахани кон тІара оалхазараши:

Эзар корта
1967-ча шера І-ча июлага кхоачаш хинначунна нийсдича проценташца

	Эзар корта	1967-ча шера 1-ча июлага кхоачаш хинначунна нийсдича проценташца
Доррига доахан	147,4	100,1
Царех бетта доахан	48,7	100,4
Хьакхарч	86,4	93
Жаи гьаьарий	707,4	99,6
Масса дола тайпа оалхазараш	1215,5	102

Республикерча хьайбаш лелалераша толамца кхоачашъьай паччахьалкхента дулх, шура, фуаш, тха дохкара ах шера план.

1968-ча шера хьалхарча ах шера хьайбай продукташ эцара паччахьалкхен план кхоачашъяр укх боарамах да:

	Хьалхарча ах шера план кхоачашъяр проценташца	1968-ча шера хьалхара ах шу 1967-ча шера хьалхарча ах шерана нийсдича проценташца
Доахани кон тІара оалхазараши	109	104
Шура	102	104
Фуаш	100	99,3
Тха	115	102

Ах шера планал совгІа паччахьалкхента дехка дулх да 949 тонн, шура 856 тонн, тха 379 тонн.

Цунна цхьана хьайбай продукташ йохкара планаш кхоачашъяр хилан за баргдоала закон а хинад дІаьйта лаш республикерча цхьайолча колхозашкен совхозашкен.

Дулх паччахьалкхенга дохкара ах шера план кхоачашъяьяц 26 колхозо совхозо, шура дохкара план — 33, тха дохкара план — 16, фуаш дохкара план — 13 боахамо.

Хьайбай эррига продукташ паччахьалкхенга йохкара план кхоачаш ца еш 7 совхоз, 6 колхоз я республике.

Хьайбай боахам дегІаболабеча цхьадола хьахьегама толамаш лаьха дале а, дукхача колхозашкен совхозашкен хьайбай продуктивность доха я, дукха боахам довш. Іахара тусаш моттигаш нийслу. Дукхача колхозийи совхозийи хьайбаш дІадерашта дулхи шурен лакхара бетт рентабельно хургболаш гІуллакх дац.

ТРАНСПОРТ

Къилбаседа-Кавказски машинашъяча Грозненски отделене халкъа боахама мухь дІа-юха баьхьара хьалхарча ах шера план 104,2 процент кхоачашъьай. Мухь тІаботтараш план 102,2 процент кхоачашъьай. Мехкдьатта продукташ чуйоттаро план 100,2 процент кхоачашъьай.

Хьалхарча ах шера машинистанаоваторана дІа-юха бита баш мухь тІабола вагона 6424 я, царца планал совгІа дІа-юха биньа мухь 1928 тонн я.

Юкъе йоакхаш я на юкъе мукъ тІаботтарах мукъальаш 1884 вагон. Юкъера лаьрхІача ахь-бус тепловоза къахьегама оссарле план 101,7 процент кхоачашъьай. Паса жираш дІа-юха битара план 104,2 процент кхоачашъьай.

КАПИТАЛЬНИ ГІИШЛОЯР

1968-ча шера хьалхарча ах шера гІишлои хьалъеш реконструкци еш йолаш хьаь кердаІеш промышленни производственни мощностан [illegible] Грозненски химически комбината, Грозненски нефтемасловаренн [illegible] газобензинни завода, Грозненски [illegible] заводе, [illegible] кердача [illegible] Къилбаседа-Кавказа синтетически каучуки заводе, кхыча объекташка.

Аргунски ахкаш машинаш эча заводе болх бе болалийтай шера 30 миллион сома маьха продукци арахецача пехий блок. Грозненски № 3 йолча ТЭЦ-е болх бе болабенна сахьата 320 тонн Іы лу № 3 йола яьй.

Республика халкъа боахама керттера фондаш хьалхарча ах шера лакхъенна 34,3 миллион сом. Цунна цхьаьа керттерча фондех пайда эцар на план кхоачаш ца еш Іисай 4,9 миллион сома.

Паччахьалкхен плана арахецнй чотах республике чаьл а дьь дІачуъенна нах баха пІенош 39,1 эзар квадратни метр я, соахка цу хана хиннача 13,3 процент дукхагІа хуа ия.

Укх шера хьалхарча алх бетта наха чуІе пІенош хьалдара паччахьалкхен план республикерча гІишлойхоша 101 процент кхоачашъьай.

Цунна цхьана къаьстта эзара лийхина гІишлош хьалъяра балхаш «Грознромстрой» тресте СМУ-2. Цо план 90 процент мара кхоачашъьяц. «Чечингпромстрой» объединене Зойостроительни комбинато 67 проценти, «Грозгазстрой» тресте СМУ-2 73 проценти мара кхоачашъьаяц паччахьалкхен план.

1968-ча шера хьалхарча ах шера эксплуатаце дІачуъенна деша наха ва йоалача бериш 140 моттиг йола учреждени, 964 моттиг йола ГудермесІи дешара юкъера школа, Грозне 90 моттиг йола къоранеттаваьаб школа.

Капитальни гІишлош хьалъяра республика халкъа боахама хьалхьаьаь дахь 79,1 миллион сом йор ХІаьта, капитальни гІишлош хьалъяра хьахьожалбча эхчах бизнаь таппахьен пайда эпа, ах шера план 90 процент мара кхоачашъьайн.

1968-ча шера хьалхарча алх бетта гІишлои-монтажни балхий программа йоаряли организацеша шоай низаш кхоачашъяр болгалъеш я ер таккеца:

	Ах шера план кхоачашъяр проценташца
Республикерча эррига организацеша	90
«Грозхимнефтестрой» трест	59
«Грозпромстрой» трест	69
«Грознефтехимстрой» трест	111
«Грозгазстрой» трест	72
«Чечинтсельстрой» трест	80
«Чечингушводстрой» гІишлоний управлени	107

1968-ча шера хьалхарча ах шера гІишлош къаьсча хьалха еина дукха кхоачамбоацараш нийсленна. Материальнии къахьегамен ресурсаш тукхзача объекташка, гІишлошка дІа-юха екъ, кхоачамхилале шоай таннайъен гІишлой материальаша, оборудованеца Іалацаьиц уж. кхоачамхиллая болхлой бац, объекташ шера бола шІаштІехьоаккхара гІуллакх дохача боарале да. дукхача гІаьара организацеша ше деш бу болх.

КЪАХЬЕГАМХОЙ МАТЕРИАЛЬНИ ХЬАЛИ КУЛЬТУРНИ БОАРАМИ ЛАКХБАР

Пятилетка кхоалагІча шера дІахо а лакхъеш да къахьегамхой хьали культурни боарам.

Хьалхарча ах шера соахка цу мехьа хинначул халкъа боахаме болх беш бола болхлойи гІуллакхера нахи 4,4 процент дукхагІа хинаб. Из шу доладача йола тІе кийнахь болх а беш шин кийнахьа салоІаргдолча системага баьлар болхлойи гІуллакхера нахи.

Планированен экономически стимулированен кердача системах болх беча предприятешка, организацешка къахьегаш бе болхлоехи гІуллакхерча нахахи алапа лакхагІа дола дакъа. Царга болх беча маьха алапи 24 процент лакхагІа ца кердача системага илампо йолча предприятешка болх беча маьха алапел.

Халкъа боахаме болх беча болхлойи гІуллакхерча нахахи алапи юкъера лаьрхІача 9,8 процент лакхъеннад. Соахка цу хана хинначул. 1968-ча шера пхьоалагІча июларе цира законе маяххара 45 процент болхлошен гІуллакхерча нахан тарифи ставкаши чалжинесни окладеши лакхдаьа. Колхозхоша тела алапи а лакхъеннад.

Бахача наха сберегательни кассашка хьачутела ахча укх шера хьалхарча алх бетта 8,4 миллион сом дукхагІа хинад.

Паччахьалкхени кооперативни торговле товарооборота розничи боарай, юкъара ахча а лоархІаш хьалхарча ах шера 170,9 миллион сома, кхьчаб, а дІадахйча шера цу мехьа хинначу маьхашца нийсдича 10 процент лакхъеннаб.

Теттара ахкача темпашца дегІандай потребительски кооперациен торговле. Потребительски кооперацен товарооборот, юкъарча ахчан торговли а йолаш укх шера хьалхарча ах шера хиннай 53,3 миллион сома [illegible] цу хана соахка цу мехьа хинначул 13 процент дукхагІа.

Цул совгІа потребительски кооперацен организацеша моттигерча рынкашка болча маьхах еха юртбоахама продукташ 1,6 миллион сомей маьха я.

Розничи торговли сета товарооборота план, юкъарча ахчан предприятей сета оборот яр а лоархІаш, эррига республика паччахьалкхен план 102 процент кхоачашъьай, цу лаьтъе розничи торговле предприятеша 102 проценти юкъарча ахчан предприятеша 100,9 проценти.

Розничи товарооборота план, тІатеха задани а дІалархІача, республико 99 процент кхоачашъьай.

Мах беча къаьст-къаьстача организацеша розничи торговли сета товарооборота план кхоачашъяр юкъарча ахчан предприятей сета оборот юкъе а хьоа, болгалъеш я ер таккеца:

	1968-ча шера хьалхарча ах шера розничи товарооборота боарам (эзар сом)	Ах шера план кхоачашъяр проценташца
Моттигерча торговле	71920	102
Грозненски горпищеторг	16697	103
Грозненски горпромторг	18997	99,0
Грозненски гастрономторг	8588	102
Универмаг	11990	104
Грозненски горплодоовощторг	2472	112
Столовейи ресторанийи трест	5335	101
«Грознефть» объединене УРС	30159	101
Къилбаседа-Кавказа машинашъяча	5946	102
Грозненски отделене ОРС	5946	102
Аптекоуправлени	1238	103
Союзпечать	1593	103
Книготорг	884	106
Респотребсоюз	52328	103

Товарооборот мехла чІоагІа дегІаеда яле а, бахача наха ма ецца швейни изделеш, тІоаренча а резина а кога гІире, книга-фарфоро-фаянсни пхьегІаш, холодильникаш, мебель Іалашъе оІаргІехьаьнашаш.

Бахача наха бытови гІуллакхаш яр 11,6 процент лакхденна ах шера, соахка цу юкъа хинначул, цу лаьтъе юрташка бахача наха — 7,7 процент. Цунна цхьана бахача наха бытови гІуллакхаш дара ах шера план 96 процент мара кхоачашъьяьяц.

1967—1968-ча дешара шера республикерча горозашкен юрташкен болх беш хинай дийнахьара юкъера 472 школа, цига дешаш хинна 240 эзар дешархо. Цул совгІа 72 болхлойн юрташкарча кагирхойи школе дешаш хинна 16,9 эзар кхоно болхло, гІуллакхера нах, колхозой.

Республикерча массайолча юкъерча дешара школашка бархІ класс чакхъаьккхаьа ваьннав 18,7 эзар сомгІа саг, 6,5 эзар саго чакхъаьккхар юкъера школа.

15 городскойи юрташкарчен школашка-интернаташка дешаш чачахьаккхене Іалашбенна ба 5 эзар бІинги кІаьнки.

Горозашкен юрташкен бахача наха 28 эзар бер деша хьадаргла кийчоия пхьоалагІчен классашка. Юкъерча школашкен школашка-интернаташкен дешаш бола дешархой 247 эзар саг хургва. заочни, болхлойи юрташкарча кагирхойи школашка деша багІараш ца лоархІаш.

Юкъерча школашка тьехаш бола тьехархой 11 эзар совгІа саг ва.

Шин дакхерча дешарен 13 юкъерча специальни дешарен заведенешка дешаш ва 27 эзар совгІа дІаьмесаги йоІи. Укх шера цар арахецаргда лакхара квалификаци йола 1480 дипломированни специалисти 3354 юкъера квалификаци йола специалисти. Халкъа боахаме боагІаргбола специалисташ соахка хиннарел 1065 саг дукхагІа ба. Республикера институташ, техникумаш, училищаш чакхйоахарашта юкъе ба инженерашмеханикашахой, инженераш-гІишлошъераш, экономисташ, педагогаш, агрономаш, зоотехникаш, механизаторах, медицински болхлой, культурно-сердалон учреждени болхлой.

Институташкен юкъерча специальни дешара заведенешкен керда деша тьаапа кагирхой йиккай дукхагІа тургба.

Институташка, Іилма-тохкама институташка хІара шера дукхагІа хул Іилман кадраш. Шин институтан 14 Іилма-тохкама институтай бола беш а 1548 Іилман болхло, царех 13 Іилмай доктор, 253 Іилмай кандидаташ.

Пачхалаш шерлуш лаьт культурно-сердалон учреждений сеть, горозашка а юрташка бахача наха гІуллакх дала тоалуш лаьт. Къахьегамхоша лелача гІуллакха республике болх беш я 357 библиотека, 500 совгІа школьни, технически, лакъдІа йола библиотекаш. Массайолча библиотекашка 6 миллион совгІа книжка да.

ЧІоагІа теркам тІабахийта дІалу юрташка бахача наха культурни гІуллакх дела. Республике а дукхача наха лаьрхІа, 269 школьни 318 библиотека. Ши миллион совгІа книжкаш да цу библиотекашка.

Юрташкарча наха гІуллакх деш 30 культура цІа да, 301 юртара клуб я. Клубашка, кинотеатрашка болх беш я 229 киноустановка, цига хьожача 42 эзар саг кино хьожа йиш я.

Дошйола лаьгІоршка доахан дІалахача, колхозийи совхозийи ахкашкарча станашка, бригадашка, фермашка дІа-юха лелаш 23 автоклуб я.

Болхлой, гІуллакхерча наха, колхозой квартирашка 200 эзар совгІа радиоприемники радиоточкаш я, 70 эзар совгІа телевизор я. Цо къаьгта хьахьоах радиои телевидени передачашка ладугІаш хьалашг республикера берригаш а хІана бан аьнна къахьегамхой хилар.

Партеи правительстваи наха йоагІо еш хилар къаьгта хьахьоах «Наха медицински новкъостал дари хьали СССР-а уназдІено дорлярх хьалдари ца гезарш» яхача СССР-а Лакхехьарча Совета тІейнача сонамб.

Республика дарбай-профилактически учрежденешта юкъе я 74 больница, 230 амбулаторно-поликлинически лорий учреждени, 204 фельдшерско-акушерски пункт.

Республикерча наха хьожаш 1740 лор ва, 6550 юкъера медицински образовани йола болхло ва.

Республике болх беш я 11 санатори, сано цІа, профилактори. Пхьатарра цу здравницашка хул 2040 саг, хІаьта шера цига шоай унахцІено тоаеш хул 20 эзар болхло, гІуллакхера саг, колхозо, цар бераш.

* * *

Пятилетка шоллагІа шера дІадоладаьча Нохч-ГІалгІай АССР-а къахьегамхоша берриге низ тІайийна къаьхьег дае шера план халан хьалха кхоачашъяра, цигга хьаьйр дІайийна къахьеги ба уж вай халкъа исторе лоархІаерча хатана В. И. Ленин вав бІаь шу дузаче дакха сийлена нахъабахара.

Нохч-ГІалгІай АССР-а Статистически управлени

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПАРТИЙНИ ДЕКХАРАШ ДИЗЗА КХОАЧАЩДЕШ

Вай махка коммунистически общество къастъара долча Сийлаллокхачу гІулакха шовй хьинар а ниц а па кхобеш къахьегаш ба коммунисташ тха Старопромысловски районе.

Масала, къамаргъя вай «Старогрознефть» НПУ скважинашта капитальни ремонт еча цеха юкхьенцара партийни организаци (секретарь нов. И. Г. Шубин) укхаза 36 коммунист ба. Царех дукхагІбараш пропагандисташ, политинформаторащ, агитаторащ, иштта кхыдола общественни балхаш деш ба. Коммунистаща партийни порученеш кхоачашъярах тоьаш беш яц партийни бюро. Парте членаш а кандидаташ а ешнача моттиге кийча хул къаьст-къаьста порученеш кхоачашъе. Партийни собранешка, партбюро заседанешка дуьйца деза хенаш кийчду, къонача болхлоьшта бурунчетта а бурувлеттачй гІонча а балха гоцзал Іоцаю. партийни решенеш кхоачиш иштта ю хьож.

Коммунистан партийни порученеш тІайилла кийчлуш партбюро а цул секретарь И. Шубин а чІоагІа хьож коммунисто тІахилла декхар кхоачамдулургйий, цуьнц малагІа новкъостал де дезарга. Парторганизаце тІадехка декхараш тешшаце кхоачашдеш хиларца дукха коммунисташ шоай балхагІа дикагІа кхийттаб, цар политически кхетам лакхбеннаб.

Коммунист нов. Гимадиев хугІаруча белхлочунгара чоллхамерча инженерага кхоачаш а, агитаторагара пропагандистага кхачаш производственни а политически а балхах дика кхийттав. Цо докладаш ю партийни а болхлой а собранешка, партийни бюро а партийни собрание а дуьйна оттадаь деиша кийчду.

Массехк шу хьалха цехе балха вера къена белхло нов. Солтанаков. Ше балха ваьча хьалхарча деношка дика общественни балхе юкъе хьинаре данъа лаца ваьлар из. 1967 шера бригада коллективо профгрупоргалла держ. Солтанаков. БалхагІа дика кхеташ новкъост ше хилар хьагойтар цо цига. Бурувдеттар балха юкхьанцарча профсоюзни организаце керте латтача коммуниста Солтанакова йоккха терко ю социалистически къа, болхлой кхетам лакхбара кердачоа тІакхуш, шийгара хьокхам гойташ даим яхь верте латташ хьавоагІа.

Производственни а общественни а балха тІа массаза хьалха латташ хьавоагІа коммунист Емельченко а. Цхьакхха смена дІайодац цо балха норма кхоачаш ца еш, бизза лостам болаш а цІена а а па болх бу моттиг. Цеха парторганизаце бюро а парте райкома а члена декхараш дизза кхоачашду цо. Дикача гІуллакхашца бувца йиш йолаш ба цу парторганизацера дукха коммунисташ, царех ба коммунисташ Дерках, Дубинин, Копибалоцкий, Свиридов, дукха кхыбараш а.

Производственни а общественни а балха коммунисташа дизза дакъа лоацаш дукха а дикадараш дуьца йиш я «Грознефта» объединене трубно-инструментальни база (юкхьанцарча партийни организаце секретарь А. В. Антонов) коммунистех а. Укх партийни организаце хІара коммунист производстве хьинаре дакъа лоацаш, ше латтача участке къахьегама доккхий толамаш доахаш болх беш хилараl совгІа партийни декхараш дика кхетадеш, партийни а общественни а вахаре дакъа лоацаш ва. Парторганизаце бюро членаш даим терко еш хьож коммуниста тІадилла декхар дизза кхоачашдой. Цул совгІа уж хьож парторганизаце хІара члена дукхагІа шийи кхоачаттва йолаш шийга ахарга ца а хьежаш моллагІа эІайига а бокиза а общественни болх шийса дІахьош хиннйтара. Цу гІулакхо лакхлу партийни организаце денал.

Цхьабакъда, цхьайолча партийни организацешна кхетаделл партийни а, общественни а, производственни а вахаре коммунистана дикагІа дакъа лацарца, шоай партийни кхетам цар лакхбаккхарца ерригача партийни организаце болх дикагІа тоалуш хилар.

Иштта «Старогрознефть» НПУ транспортни контора электромонтажни цеха партийни организаци. Ерригача коммунистанта тІадехкад укхаза партийни декхараш. Бакъда, дукхагІчар хиза кхоачашдац уж. Иштта хургдацар нагахь сайна парторганизаце секретараш и. и. Кланских Костиков коммунистанта тІадилла декхараш иштта кхоачашду, малагІчоа новкъостал цу хьожаш баларе.

Доккхий декхараш оттадаь партийни организацешта хьалхашка парте XXIII съезо. Уж сийленца кхоачашдара парте хІара член, кандидат балха хьинарегІа дакъа лацара юкъеоь везз.

Г. ОСЬМАНОВ,
КПСС Старопромысловски райкома инструктор.

«Красноармейский» совхоз хьакхарч лелайра специализаци аь я. Цхьабакъда аларах дацац гІулакх, хІана аьлча производствана бокъонца специализаци яра це дезараш дукха да. Совхоз вІашагІйоллаш хІара шера 8—9 эзар хьакха кхаба йиш йола производственни база хьалъьяро укхаза, цхьабакъда из база хІана тишъеннай. ХІанзарча хьалана дІадеххача бесса из капитально тоалра дукха оузкъа дІадахийта деззарга. Терко еш хиннабац укх боахама кулгалхой балха халача процессашта механизаци яра, е йиш йола керда помещенеш шоай хьакхарчанта хьалъяра гІулакха.

ХІана специализированни боахамашта хьалхашка латтача декхаоашна дІамадеххара производственни база яц совхозе. цудухьа атах декхара технологи примитивни я.

Хьакхарч лелаеча геттара дукха комбинированни доакъар эшаш хиларах пачхахьалкхенга алат дохка ца дезаш мукъалийтай «Красноармейский» совхоз. Шоай алат комбикормах хуьи нар.

Боахаме кхоачамбоалаш комбинированни доакъар хиннадале я укх тІехьарча шиъ шера алсамйоалаш яц хьакхий продукци. 1965 шера 670 тонн хьакхий дулх дехкад совхозо е 1960 шера дехкачул 456 тонн дукхагІа. 1966 шера — 700 тонн. 1967 шера — 559 тонн, хІаьта укх шера доаиь дерхІар 680 тонн за.

Хьакхий дулх хакъа боахаме кІезигагІа эшарца дуваалена дац из. Вай республике доаккхаш долча дерригача дулхах 38—39 процент хьакхий дулхага кхоач. хІаьта дІахо йолача хана а хьакхий дулх лакхара гІулакх легІадоаладергдоаш да республике.

Хьалха санна чІоагІа хоатташ да наха дерста лоаца хьакхий дулх. Вай республике бахача наха из кхоачамболлаш лоаттадара деш цхьа гІулакх да — фуна лаьрхІа кхычахьара ий а еш «Лондрас» яхача фух йола хьакхарч кхувл шоай боахамашка.

«Красноармейский» совхозе из гІулакх хІанз а деш дац. Хьакхарч лелайра цар производственни базен технологи къаьна я. Цул совгІа балха керттерча халача процессашта механизаци па ярах из боахама лоаркІаметІа йола дакъа пайда хуш дац. 1967 шера пигнах хьакхарчашта шера тІакхетта дезаш кийна дулх 8172 центнер дар. хІаьта тІакхийттар 6164 центнер мара дацар — 2008 центнер кІезигагІа. Дулха цхьан центнерага дІадахар 113 сом 57 кепиг да пданах дІадахийта дийзар 86 сом 60 кепиг мара доацача.

Вокхъаллар аьлча, боахама производстве шоай зауонаш ц я. Уж дІадхара деш вІалла хІама дац аьлча бакъхургъяц, цхьабакъда, цу гІуллакха сихлуш а бац укхаза.

Иштта, проблема хиннa дІаеттал укхаза кхоабаш йола хьакхарч помещенешка шоай ханашка хьежна хІанийсъелга, алхан замалахьа уж легерашка лелаяр, доакъар дехкилга, кхо арадоаккхилга, помещенешка доатІаш дола микроклимат хилийтар.

ЛЕРТТІА Е СПЕЦИАЛИЗАЦИ

Масала, эшаш йола канализаци, цІала дІауха харшаш па хилар бахьан долаш кІезига йоачат этта ха хилча колдахи цІалахи хьалйикхье хул помещенеш. Цудухьа хьакхарч чулоаттаечара фо сов тІуна да. Из хьайбашта Іатгь.

Уж кхоачамбоацараш дІадахара эша торонаш хьалха санна хІанз а йолаш я боахаме. Кулгалхой безам хилча де йиш йола гІулакх да из.

Шин комбикормови завод я совхоза, цхьабакъда е комбинированни доакъар а е доакъара смесь а еш яц укхаза. Геттара дукха рушкъа дІадахийта оборудовани пайда па ецаш латт. ХІанад из иштта? Из доакъар кийчдеча эшаш бода дика бокъабаь мукх Іалашбац.

Дукхача боахамашка хІана ем яц хьакхарчашта доакъара лаьрхІача бийлача алата консервировани. ХІаьта «Красноармейский» совхозе доакъара лаьрхІа дерригa алат кІоагашка латтаду. Цу алатах йоахна негІа пайдаме йола элементаш йовц. цхьабокъда кислотность доагІачул тІех хул. Из иштта хилар хьакхарчашта чІоагІа Іатгь. Цудухьа тІакхетча хІара дулха центнерага дІахийта эзар 7—8 доакъара единица мара йоацача 11 доакъара единица дІайохийт укхаза.

Геттара лоархІаме гІулакх да дикача фух йола хьакхарч ебаар. Нана хьакхарч фунех промышленни фунен группаить екъаш укхаза. Из цар балха юкъеда эггара лоархІаметІа дола кхоачамбоацар лаьрхІа деза.

Фуна лаьрхІача нана хьакхарчий группа ебарах керда хьахинна болхама Іул тоадара из лелайой, хІаьта нана хьакхарчий промышленни группа дукха кхаба хуркаш е лелаю. Іула воспризводство боахаме латийра керттерча бахьанех цаІ да новиoех къоастамьтух тІехьагІа хурсиаш ло кхабар а лелыр а. Наьнах къоастаьь хурск воча помещенеш чу дІаотташ. ХІаьта царна дуги дола доакъар геттарй хуьцаду. Нанах ялха йиш йоацаш е обрат ца дуьйса хурск дегІа ешалу. Из бахьан долаш бинь бутт баьача а 20—22 килограмм мара йоза долаш хилаш уж. Е дукха лаьрхІа кхаба пайдане а яц цу тайнара хурскаш. 8—9 беттан пачхахьалкхента йоахача комиссига кхача еача хурскаш 16—18 бутт боаккх цунга ца кхоачаш. Цу гІулакхо доакха зе ду боахама экономикана.

«Красноармейский» совхоза боккъонца йола специализаци чакхьаккхара доакха новкъостал эш. Доакъара лаьрхІа хІаудуча алатий структура вога а лакха хІара шера кхай кхеш кІезигагІа дале а 14 эзар тонн алат кхехе деза ц. Бакх страхови запас хилийтаб укх боахамга шерра-шера шиъ эзар тонн комбинированни доакъар дохка декхавийла де деза кхидола боахамаш.

Халонаш дуьхьалъунтт совхоза кулгалхошта хурскашта обрат вІашт тІехьйоаккхаш а. Цу боахаме йохкача шурах 100 процент обрат кхетергйола душ къоастаде деза шурай готовш перерабатывающ управлене.

Шоай заводе даим комбинированни доакъар кийчде йиш хургйолаш хила доккъадьча алата запас хила еза боахама складашка. Алата хІоагашка консерваци ерга дІадахкха деза. Геттара терках тІабахийта беза аьлах доаккха хьоар хьакхарчашта дукхагІа доаттадора. ХІара сесонах 400—500 тонн цу тайнара маьлера доакъар кийчделга вІаштІехьдоакха деза.

ЧІоагІа ваьза бац боахама кулгалхой комбинированни доакъар араяхача предприятешта. Хан-ханнахьа доатташ цар совхоза хьайбашта чІоагІа эша доакъар. Цул совгІа 50—60 километр гІыма укхача предприятешкара шоай автомашинашка хьакхахьа деза цар из доакъар. ДикагІа хургдар цу предприятеша машин наьжъа тІа гІамла вагонашца совхоза лаьрхІа Ермоловски станце из доакъар дахкухьийтаре. Из де йиш яц хьогІ? Боахама а пачхахьалкхенна а пайдане хургйац из.

«Красноармейский» совхозо хьакхарч лелара специализированни доахІаш хиларца хІанача тІехьагІа цо шу доаллашо 1000 тонн хьакхий дулх доаха декхарийла лий. Из цар вІаштІехьдергда нагахь санна совхоза экономика керттера дакъа легІадоаладаръ гІулакх кхетамах вІаштІехьдоаккхе.

Г. ПЕТРОСОВ,
Юртбоахама министерства керттера экономист.

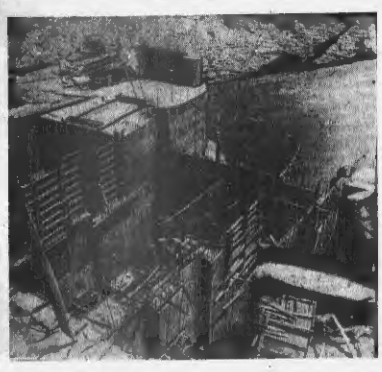

ДАГЕСТАНСКИ АССР. Сулак яхача хи тІа хьалъеш латт Чиркейски ГЭС. Урасттабаь кур санна хургйола арка мукера бетонни плотина 236 метр лакха урагІа гІоргьа. Миллион киловатт низ болча йиІ агрегато лургья Дагестана эшараша а КъилбаседаКавказа ерригача республикашта а кхоачом балла дукха электроэнерги. ХІана лоаман Черкей яха юрт уллача моттиге хьахургба 42 квадратни километр хула моттиг дІалоацаргйола хи Іам. Цо йиш хулийтаргья 232 эзар гектар хулача кхашка, сомий а кожсий а бешамашка хий дилла. Чиркейски ГЭС хьалхарча агрегаташа промышленни ток лургья укх пятилетке.

СУРТА ТІА: хьалбеш латта ГЭС-а тоналла чу хий чудолачара гІирс.

Р. Диев сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ХЬИНАР АЙДЕШ

Берригa низ тІабахийта къахьег укх деношка Надтеречни района кхашкарча белхлоша. Йоккхал даьттаяле а дика хьийкъад алат. Из чуьна дІадоладалехьа КПСС райкомой партийни организаци де дезараш белгалдир. Кхин леладеранта новкъосталш царцигІбоахар района агитатораши политинформаторши.

Района къахьегамхоша планах 13000 гонн дІадаль дезача 17.500 тонн алат Даьхенна дІачудала лаьрхІа. Атта деце а кхоачаддулургдолаш да из декхар.

Алат чуэцара кампани дІайоладелча дезз кхашкарча белхлошта юкъе шерра массово-кхетама болх боаржабаьб юкхьанцарча партийни организацеша. Района кхашка болх беш я 101 комбайн. Юкхьанцарча партийни организацеша а администраце а белгалдаьд хьалхе лаьхача комбайнераша дургдола совгІат. Алат чуэцаш а ча гулду, ц ина тІехха дийлахьи бийсанеш лаьтта оах трактористаша. ХІанзале 25 процент лаьтта ахьа баьнаб уж.

Алат чуэцача юкъа бригадашта тІачІоагІваьь 102 политинформатор, 240 агитатор. Къахьегамхошта юкъе къаьстта кхетаме а политически а болх дика бу политинформаторашта Р. Деппиева, Н. Синченко, С. Бухалцева, С. Исмаилова. Кхашкарча станешка хан-ханнахьа лекцеш ешаш, беседаш еш, «Молнеш» арахецаш йаргаго йиш я уж. Цул совгІа хІиннахьа керда газеташ, журналаш бригадашка дІакхоачийтаргдола гІулакх а дика вІаштІехьдаьнкхах. Айбаьб шоай болх культура отдела белхлоша а. Графика тела ц еш болхлошта гІулакх деш я автоклуб а автолавка а.

29 культстан я районе. Массанахь алат кхедероаш кердача тоаьшка тІахьечаш-дола лозунгаш, плакаташ за хьалтехе. Алат чуэцара баьнна малагІча хьала тІа за таин хоаи бу политинформатораша, агитатораша. Цул совгІа хьехама Доска тІа а хул цуьнх лаьна керда дамнеш.

Къаьстта чІоагІагІа терках тІабохийт укх деношка юкхьанцарча партийни организацеша хІара къахьегамхочун коммунистически кхетам лакхбе аьнна КПСС ЦК апрельски Пленуме хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара, ССР Лаккхехьарча Совета йитьлагІча сесса соцама материалаш наха дІайовзийтара. Къаьстта дика лел из болх «Надтеречный», «Минеральный», «Знаменский» яхача совхозий юкхьанцарча партийни организацешка. Сесса материалаш Іомаеш 29 кхор саг ва укхаза.

Кхашкара массово-политически болх аййбарах дика пайда баьннаб тхоне. ХІанзале планал совгІа дола йиьи тоннаш Даьхенна алат дІачулуйта «Знаменский», «Надтеречный», «Озерный» иштта кхыйола совхозаш.

У. ПАШАЕВ,
КПСС Надтеречни райкома пропаганди агитаци отдела заведующий.

СИЙ ЛОРАДЕШ

Сунжерча мехкдаьтта доаккхарашта юкъе эггара хьалха коммунистически къахьегама сийлен цІи шийх тиллийтар тха бригада коллектива я. 1961 шера дена из сий лакха лелаеш хьа а йоагІа из.

Тхона эхь да тІехьадисар, хьалхашка уттаду декхараш кхоачаш ца даре.

Цхьаннега хаьина гІалат массанена а новкъа хул. Цох хеталаь дукха зувц, бахьанаш тохе. Цхьабараш цецбоал: «Йизал белгалтакха дезаш гІалат мичад сога даьнар» аьле.

Бакъда тхона хов: тахан хьа дІамига во дар магийтача, цу саго кхоана деш дола харцахьердар дуккха доккха хул.

Кхоачабоалашонашта оаха дукхалдоакх эггара низ болашагІа дола гера: политически зош. цензаатеташ, хьокхама масалаш. Цу гІулакхо юта лер-ер я — укх гІеххьаоча шерашка къахьегама дисциплине толхеш нагахьа мара саг нийслен тха бригаде. ХІаьта оаха терках тІа на бохийташ-ч дитац на.

Цунга хьежна лакхлу хІаране бехктокхам. дІахов цуьна хІара ше йоаль балха минут беррига мехка рузкъа шийи тайпара Іатгъьлга.

Иштта из кецаре тха хьокхамаш хІана санна лакха я хургдацар. Оаха дІабахача нах бетта планал совгІа пачхахьалкхенна резервуарашка леттача пхи эзарш ах эзар тонн хиллал долча мехкдаьттах хІама па эшам кхьатарва дакъа доал тхох хІаране.

6 скважина ю тха бригаде денбус хІаране 2 тонн хиллал мехкдаьтта на луш. Операторашта шоаш сацакха нитанар со царгара дукхагІа пайда баргбола хІама вІаштІехьа па доакилаш хІана дел вай. нзаш. Цу гІулакхо тхе сихдир. Массайолча скважине кислотни обработкаш йир, хамлени айлургІолаш гІа чуахийта лаьлар. ХІана вІалла тхона ца хийттача тайпара я цив дебит. ХІаране ден-буc лу 10—15 тонн мехкдаьтта.

Творчески уйна е Іемаб нах. ХІана эшаш хІана исоллегІвав рационализатор ва тха. ВоцкхагІволча оператора Могильный Михаила дукхьаля укх шера дІабахача нах бетта бокхха мах бола 5 рационализаторски предложений енай. Уж хІана производства юкъейкхьай оаха. Иштта производства пайданедар дохаш. шийи професех кІоаегта безам бенна ба оператор Беспоинев Андрей. кхыбараш.

БоккхагІчарна бІарахьеж къонабараш, цар лео де. уж санна хила гІерт. Ши-кхо бутт хана баь тхо дола вІашигасаг Дубоненко Виктор вена. Из тхоай коллективе дьачувоагІаше а ше цхьаь хургвоацилга, тхона ше эшаш волга дІахайтар оаха цунга.

Дентара ди массаза доала гуш дар вІашигасаг тхоца масса хана вуса уйла йолаш волга. Сиха Іомайив шийи оператора професси, хІанзале а моллагІа шизрал енвай оаха цунна. МоллагІволчун вІаштІехьдалац иштта сиха шийи къахьегама «леак тІа» урагІа вахa. ЙоллагІа професси Іемае а ахийнах Виктора укхаза нечахь. Тха бригаде ваш хІана вул дикагІа сварка е хеш саг. Сваркина раоая елар Цунна дукха ха йоацаш. Пунгоа хьокхам а кийбеш балха тІа тІехьаписа лаьрхІанаш комсомолец Сиутарев Владимир а.

Тха смена я из. тха когаметта дІаотта безараш уж ба. Цудухьа тхона дика хетт царна моллагІа творчески хІама карагІаьлча.

ЛоархІаме хетт тхона наьха кхетам лакхбалара производственни эстетика. Тха эстетика я: оаха цІена лелалу тхоай кон. болх бу моттиган. хІара групповой установке еш латт йІайхача хана лучча моттиган. оаха дІа а егІа хІама кхотаешна агІа сомий бешачаю.

Тхоай бешаве Іажаш. хьачаш. болаш тикашка йІачу а бенна цхьаькха а дика примечник. е телевизор вна ха-та за тхо. Хоза хетт тхона тхоай дІамига гаьнашта юкъе лечкъа уйла юрт санна йолча бригаде ІуйргІиа балха воагІаш. цига къахьегаш.

Н. ЛЕТНИКОВ,
Нарабуншонерча № 1 йолча промыслe цхьоалагІча бригади мастер.

Специалиста хьехамаш

ЖА ХІАНА ДОВ?

ХьатІаттай ахкан йІайха ха. ХІана чІоагІа теркалде дезаш да жена гІулвах делга. Жа боахамера болх. Цигара эггара бехктокхаменІа дола гІулакх жа лоргилга, йисте ма лаьлиите а, гира па лалийтар дуьха нанвашка дувчаду уж, хІаьта хІаний хула лазар ца кхетийтар дуьха кІалашта дукхьалара молхаш ток царна. Цу гІулакха хІара Іула цхьа да гаргга ка ий. Іоахарий шоай йоалошта тІехьара дІакъовстаду. Цу тайнарча деношка хан-ханнахьа ца кховбаш а хий ца моладеш а дус жа. Къаьстта а хало да ца могаш хул Іоахарий боча организм. ДІайхача дийнахьа хьастара вийла хий моладича кхоачам ба Іоахарий пехкашта лазар хилара. Цхьаннадолча боахамашка йІаьннешка дІакхвачаш жа чІоагІа дов доладелар июнь бетта. Аьлча кхоачам ба, «Червленский» колхозе 200 гаргга устагІа бенна дилар, «Терский» совхозе — 900 совгІа. Цу боахама алххa цхьан 5-ча отделене къе а урс хьекха а бенна устагІа 200 совгІа ба. Юхаметтаоттаве хала долаш иштта доккха зе даьа совхоза а пачхалхкхенна а. Боахамашка жа мел дайнад хьахьокх укх габлице:

«Терский» совхозе къе—645, хьакхиоха ца доалаш урс хьекха — 300.

«Россия» колхозе урс хьекха а къе бенна а тІерабьннаб 331 устагІа.

Ленина цІерагІа колхозе — 600

«Красное знамя» колхозе — 262

Жа довра бахьан малагІа да?

Ахкан дІайхача денош къаьстта чІоагІа болх бу кислородни кхыйола веществаш организмала эшача боараме Іалашъеш йолча садоахача органашеа дегон. Организм йІоакъялара боарам ийсбош дола хий дукха а дукхагІа мел. Дукхьа цу хана къаьстта шабра хьагучалуш уж лоархІамера системаш кІезиг-дукха хилча а цамоган хилар. Дукхача шерашка даьхача денна хьахьокх, июнь — июль — август беттанашка къаьстта а Іоахарий эггара дукхагІа довага пехкашта хулча лазарашка кувзадена хилар. Цу тІа а. гучадьннад температура лакх ме ду жа дукхагІа довш хилар. Белгалдаьккхача кхоачам ба, шин кІирагІа (1968 шера июнь бошии июль болалуш) Алиев Буге Іулацарча («Терский» совхоза 5-гІа отделени) жегарча хьалагга хьожаш оаха ием баьккха а укх тІехьарча хана цу Іулацара жа дукхагІа довра бахьанаш малагІанк да хьожаш анализ аь а хилар.

Анализо хьахьекхар, цун керттера бахьанаш пехкех лазараш кхетар долга, белгала аьлча, къе бенначеи хьакханаа ца доалаш урс хьекха бийначеи 15 устагІах пехкашта хиннача лазаро доадаь 73,3 процент жа. Цхьакха бахьан дар жена веза нІаний хилар — монниезиоз яха лазар кхетар. Цу Іулацарча 68,6 процент жена из лазар кхийтта хилар гучадаьлар тхона.

Къаьстта дувца деза жена хула нІаний лазараш — гемонхоз, монниезиоз, эзофагостомоз, кхыбараш. Уж лазараш кхедеш йола хІамаш къаьстта сиха а Іалаьмате дукха а Іов арахье ахкан замалахьа. цар лазараш хьедеш же продуктивность лохъю, хІаьта каст-каста дукха жа доира бахьан а царех доал.

Цу дорхача молстагІашна къовсам лоаттабеча хана пайдана а йолаш профилактикаш дарбаш средствааш я вай. Доакъарех а еташ жена сомефенотиазиновн смесь телга республика дуккача боахамашка жа Іуша, специалисташа санна, иштта боахамий кулгалхоша а чІоагІа могадеш а вийса лаьрхІа а да. Цхьабакъда, Наурски районерча, «Терский» совхоз, «Россия», «Красное знамя» яха колхозаш санна долча дуккхача доккхийча боахамашка из смесь телга ханнахьа дІаяоладаьдац, вешта хІана а юкъагІдоак дарбаш смесь кийчъергех жа Іуй бригадашка дІакхухьилгея. Из бахьан долаш жена туха кхера бехка безаш хул жа Іуй. хІаьта цо чІоагІа новкъарле ю кхерамеча гельминтозех жа шоай ханнахьа лорадара.

Укх шерара бІаьстин ахкеи чІоагІа аьттув болаш хиннад лаьттанцара фачкарган — монниезиоз яха лазар хьедергаш легІаяхкара. Цудухьа из лазар укх шерд къаьстта чІоагІа кхийттад жена. Цlаста купороса 1 процентни раствор а тохаш цхьаццадолча Іулашка жека хІанале шозза дегельминтизаци ярах баьшха пайда балаьяр, цудухьа монниезиоз яха лазар кхийтта жа хІана а тІехьа довш латт. ГІулакх ниигтад аьлча, цlаста купорос 1 процентни раствор пайдана хила мегар лазар чІоагІа кхийтта па хилча, хІаьта лазар чІоагІа кІоаргдена хилча, цlаста купороса 1 процентни раствор юальчул тІехьагІа чо хоачъеш дола тух дуаде деза дукха а, цхьаболча ветеринарни специалисташа из деш доце а.

ХІана моииезиоз дукхьала чІоагІа пайдана молха я фенасал. Из молха ера корабоагІа Нохч-ГІалгІай «Зоовейтснабъ» объединенера.

«Терский» совхозе воккхагІа волча жа Іуи Алиев Буге Іулацарча укх шера баьча 679 Іьхара дегельминтизаци хьй оаха. Молхий боарам ийсахилийтар духьа сайа спирта 1 процентни растворадиа йоашийр оаха фенасал. дийнача доала цхьан килограммана лоархІаш 0,1 грамм а йолаш. Иштта кийчъяьча цу молха терапевтически боарам икил лайра жера, 4 сахьт даьннача тІехьагІа гельминташ дІакъеста йоласлар, хІаьта цхьаькха зи-бийса далалехьа ерригагельминташ цІеньаь дІакъоастайирфуна лаьрхІа дита Іоахарий долаш а хІаьта иштта цlаста купороса 1 процентни раствор юаярах хеттача тайпара пайда баланза долча а боахамашка кхы ха па тулийташ фенасала дегельминтизаци дІайолайича дикагІа да. Жа довра бахьанаш укх статьи тІа деррига а дІахьекхадац оаха, укх тІа белгалдаьхараш йІайхача хана жа дукхагІа довш дола бахьанаш мара дац.

Хьалхалаттача боахамий практико хьахьокхачох, эсала, заьлэв, уче мел хола жа упакшекаче жецара дІакъоастаданза, нарна чІоагІа гІулакх данза, уж дикагІа кхабанза яргдац, хІаьта боахаме дІахо лелалара пайдана доаца жа дохка деза, ле хургІоаца гІулакх цу тайппара вІаштІехьа а доаккхаш.

Гельминтозашта ший ханнахьа химикопрофилактика яр — жа упакхцІена леладара эггара пийсагІа бола никъ.

Н. ГРИГОРЬЕВ,
Нохч - ГІалгІай ветеринарни Іилма - техника станце паразитологи отдела заведующи, ветеринарни Іилмий кандидат.

Р. САВЧЕНКО,
воккхагІа вола лаборант.

ХЬАРАРА ВОАГІАЧО КЪАРВАЬВ...

«Электроинструмент» яхача завода сборочни цехе балха отта моттиг я аьнна сеэй цигара кадрий отдела заведующи волча яхар Бузуртанова Люба.

— Моттиг яц, яаре дІайоахийтаргьяцар балха хьа да эшаш, — аьнна шаьра кьажаь вир Мужухоев Махьмада.

Тийша а тийша дІагІоргьяр Люба шийна цига моттиг йолга бокъонна ца ковре.

Хов хургац цун из. аьнна директор волча яхар Люба заявлени а йиьа. Директора Іотіаьзаир заявлене тІа кадрай отделага из балха хІавца аьнна.

ЦІаьхха а Махьмад волча вхар Люба.

— Сох тешаи-кх хьо? Яаре дІайоахийтаргьяцар балха хьа ца эшаш ма аьнна ий хьога! Оаз сомаяла йоласлар.

ТІехьашка ца яла лаьрхІа Люба цеха начальник волча яхар.

— Моттиг йолаш я, хьань зоавлени, — аьнна цо а «хьоаца», аьнна Іотіаьзаир кулг.

Из а тоІаьзир Махьмада. «Ас цига моттиг. сона хов».—йохар цо хІаьта а. Инженер волча яхар Люба. Цо а «хьаьца мегаргья» аьнна надир. Цох а хІама хиланзар.

ТІаккха кІезига са а леІа юка а сериагІехьлар Люба ше дІадоладаь гІулакх чакхдаккха. Из иштта ме лел кхы а чІоагІлора Махьмих.

Иштта латташ да из гІулакх хІанз а. Завода директора, цеха начальника, инженера «хаьа» Любайна бали болх бийн, хІаьта Мужухоев Махьмада «хов».

М. КАРАЕВ.

ПРИМОРСКИ КРАЙ. Шмаковка яха курорт — Приморье эггара чІоагІагІа цІи дезарех цаІ я. Минеральни хьастанашца, дарбаш хотташа, форди тайгаш гарга хиларо дика аьттув бола хьалаш хулийт укхаза тайп-тайпарча лазаршта дарбаш де.

СУРТА ТІА: «Шмаковка» яхача профсоюзни здравница керттера корпус.

Ю. Муравина сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛИГНОПЛАСТ—КЕРДА МАТЕРИАЛ

Лигнопласт — из цІи йолаш я синтетически каучука Красноярски завода юкъеоттагерча лабораторе болхлоша хьаьа уйнаш тІеи пенаш тІеи етта керда материал.

Из материал кийчъярга ахийтай химически завода отходаш — лигнин синтетически каучука Красноярски заводе каучук кийчъеш дІакъеста отходаш.

Юххьанца бийда листаш хул лигнопласт. цул тІехьагІа лоадаш бодцийн вулканизаци ю царна. Лигнопласта тІа тайп-тайпара бесаш хола вогаза тІоа бул, тІаккха, теда а тедаш, хозача кунера плиткаш йоах кунаи. хІаьта уж уйнаш тІех пенаш тІех етта йиш я я.

Даьча тохкъеллашка хьахьокхаз керда материал геттара дика йолга.

Из реальнаи линолеумала чІоагІагІа я, сатташ а хивон кислоташех етта за тохкаши я я. Йовхал чакхъяьлара коэффициент доачаьар иссаза я цун.

Лигнопласт ардайх тохаш дочу уйн тІа а йиьза йиш я.

Специалисташа даьча лоархІамашка аьллача, линолеум кийчъерга болачул шозза кІезигагІа мах бода лигнопласт кийчъярга.

Жан КАЦЕР,
АПН корреспондент.

«КАПИТАН МАРКОВ» НИКЪ БЕ ДОЛАЛУ

Комсомольск-на-Амуре яхача горедерча кемаш деча заводо хи тІа даьккхад ша кагбу «Капитан Марков» яха океански дизель-электроход. Цун борта тІа нарх ІІ эзар тонн совгІа мухь ботта йиш я. Шийи тайпара долча кемаех массагІа, лелалуш, этагІа дІа-са доссталуш да из. Механизмаш юкъметтигерча поста тІара доал деш лелаш, оборудоване балха а. хІаьта иштта хьалха матросашна кулг-кара кхоачамбьоа хинпача дукхача процессашта а автоматизаци яьй.

Комсомольск-на-Амуре лаь «Амгуема», «Наварин» яха а кхыйола а ша кагбу океански кемаш советски поляри фордашка тІех дика гІулакх деш да.

Евгений БУГАЕНКО,
ТАСС корреспондент.

КИРГИЗСКИ ССР. ХIара дейна боккха ниэ бола делхамаш хул Торт-Гульски атагIа, уьсIам тэташ ух тракторашка, бульдозерашка, экскаваторашка. Уккдэв IаламьцIате йоккха хий доатто моттиг хьаэш латт. Цу чу бIаь миллион куьбометр хий хошаргда. Цо торо хулийтарган Ветхенски районе ялы тIа а 13 эзар гектар хийна це Iеш долча йокъал латтача латташка хий дилла.

ХIана Торт-Гульски гIишлошъяраментажни управлене гIишлошъераш улув тIадоагIа кайдл цуллам, плотина а башенни хий арахена гIирс а хьалйеш боахк. Хий доатто моттиг хьаль ярхьа В. И. Ленин вайча дийнахьа денз 100 шу дуда ха тIакхоачаш.

СУРТА ТIА: эьтта хьалдоакхаш латт.

А. Надырмудова сурт.
ТАСС фотохроника.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

13-ча ИЮЛЕ
В. И. Ленина цIерагIара майда.

19 сахьати 30 минути яьлча Пролетбата цIерагIча Культура ЦIен художественни самодеятельноста концерт.

С. М. Кирова цIерагIара салоIамаи культурам парк

20 сахьат даьлча Зелени театре — «Баку гIолла долх тхо» яха эстрадни ревю. 20 сахьат даьлча кинолекторе — «Хьо дага йоалаш Даьхе» яха документальни фильм.

«Красный молот» завода культура ЦIа

14 сахьат даьлча — кинолекторе «Дын дулах тешачари деш дола зулам» яхача темах лекци.

В. И. Ленина культура Дворец.

19 сахьат даьлча Зелени театре — ВЛКСМ-50 шу дизара хетаь «Долле хьелка» яха беседа.

Химикий культура Дворец.

18 сахьат даьлча лекционни зала — «Китаера хIанзара хьал» яхача темах лекци. 14 сахьат даьлча — кинолекторе — «Из хIаранена ха лезаш да» яха гражданкси оборона кинофильмаш хьокхаргда.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец

19 сахьат даьлча — кинолекторе — «Микробаш—сага доттагIей моастагIей» яхача темах лекци.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа

14 сахьат даьлча дешара зале — «В. И. Ленина образ изобразительни искусстве» яха изобразительни искусствай музей выставка хьеоллл. 18 сахьати 30 минути яьлча — «Дега уваxцIено мишта лораергья» яхача темах лекци.

14-ча ИЮЛЕ
В. И. Ленина цIерагIара майда

19 сахьати 30 минути яьлча НохчГIалгIай пачхалкхен филармоне симфоническн оркестра концерт.

С. М. Кирова цIерагIара салоIамаи культурам парк

20 сахьат даьлча Зелени театре — «Тхо Баку гIолла долх» яха эстрадни ревю. Кинолекторе «Уккала город хургья», «Ридий яха чIожа» цIи йола хронико-документальни кинофильмаш хьокхаргда.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец

10 сахьати 30 минути яьлча кинозале — «В. И. Ленини комсомолти» яхача темах беседа. 19 сахьат даьлча Зелени театре — дунен халкъаша юкъерча хьалех лекци. 20 сахьат даьлча «УльяновгIар дезал» яха кинофильм.

Химикий цIерагIара культура Дворец

18 сахьат даьлча — «В. И. Ленин Iаламе» яхача темах лекци. 13 сахьат даьлча — духовой оркестра концерт.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец

18 сахьат даьлча эхканарча кинотеатре — Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 20 сахьат даьлча «Дехьен болата магистралеш» — яха кинофестиваль.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа

17 сахьат даьлча — «ДоттагIлен илли доах кагирхоша» яхача темах кинофестиваль.

Стадионашкен спортивни залашкен
13-ча ИЮЛЕ
С. Орджоникидзе цIерагIара стадион

9 сахьат даьлча — физкультурни коллективай бе ловзаеча бургане яхьаш.

Крекинг-завода стадион.

9 сахьат даьлча — «Труд» ДСО хьалхара моттиг яккхара футболисташта юкъера яхьаш.

«Старогрознефта» спортзал

10 сахьат даьлча истола тIарча теннисах ловзачара яхьаш.

«Динамо» стадион

9 сахьат даьлча «ТIоарсха бургана» клуба приз яккхара городской финальни яхьаш.

14-ча ИЮЛЕ
«Локомотива» стадион

9 сахьат даьлча Грозненски машинаькъа отделене хьалхара моттиг яккхара физкультура коллективай бе ловзаеча бургана яхьаш.

С. Орджоникидзе цIерагIара стадион

9 сахьат даьлча «Труд» ДСО физкультурни коллективай бе ловзаеча бургана яхьаш.

«Динамо» стадион

9 сахьат даьлча «ТIоарсха бургана» клуба приз яккхара финальни яхьаш. 17 сахьат даьлча — Нохч-ГIалгIай АССР кубок яккхара футболисташта юкъера яхьаш.

«Старогрознефта» стадион

15 сахьат даьлча — Нохч-ГIалгIай АССР кубок яккхара футбольни яхьаш.

С. А. АРСАНОВ

Дукхача зама цамогаш а хинна, 1968 шера 12 июле кхелхав 1924 шера денз парте член хинна, 1935 шера денз СССР писателий Союза член хинна персональни пенсионер Арсанов Арсанбека Саидби.

С. А. Арсанов ваьв 1889 шера Нохч-ГIалгIай АССР-е Кердача АтагIа. Къахьега воладенав 1907 шера гор. Баку, гIишлойгъяра контора копировщик а волаш. 1910 шера Петербурге политически демонстраце дакъа лоацаш хиларах лаьца а лаьцв. Ветски губерне валлийта хинна из, цигара вада а ведда Германе дIавахав. Россе юхавенав хьалхара империалистически тIом болта хана. 1919 шера Дальни Востоке Колчака кIайказакаш духьаларча къовсаме дакъа доацаш хиннав.

1921 шера денз партийни, советски, боахама организацешка тайп-тайпарча гIуллакхаш тIа хиннав С. А. Арсанов. Цо болх баьб РКП(б) Нохчий оргбюро агитпропа заведующецала, г. Москве ВЦИК Президиумерча Нохчий автономни областа вэкалала, парте обкома культпропотдела заведующецала, Кремлерча геройн палата Iилман секретаралла, Нохч-ГIалгIай исторе, мотта, литература Iилма-толкома института директоралла.

1931 шера денз литературни болх беш хиннав С. А. Арсанов. Тайп-тайпарча издательствашка араьннай цун очеркаш, дувцараш. 1956 шера Казахски ССР араьннад С. А. Арсанова «Маш дова доттагIал» яха роман, 1960 шера гор. Грозне йоккха тираж а йолаш юха кепатоеа араьннад из. С. А. Арсанова йоккхача художественни говзалца хестаду вай мехка халкъий доттагIал, ленински къамий политика, дикка доккха дакъа лаьцад нохч-гIалгIай литература дегIайхувлара юкъе.

1957—1959 шерашка Нохч-ГIалгIай АССР писателий союза правлене председателалла болх баьб С. А. Арсанова, 1958 шера денз 1963 шерагакхаччалца Нохч-ГIалгIай АССР Даьхехьарча Совета депутат хиннав, общественно-политически вахаре хьалаьре дакъа лийцав.

Дикахи тешамо нохчийн Арсанов Арсанбека Саидби иц ца лург дукхача хана тха дегашка хургва.

Накъостий группа.

НАЬСАРЕН РАБСЕЛЬКОРИЙ СЛЕТ

Тайп-тайпа нах гулбеннбар цу дийнахьа КПСС Наьсарен райкома насиданей зале. Царна юкъе бар механизатораш, болхлой, хьехархой, лораш, нийтта кхы дукха а. Уж гулбеннабар 11-ча июле КПСС Наьсарен райкома, хIаьта иштта «Сердало» «Ленина никъ» яхача районни газетий редакцеша ихьана гулъьяча Наьсарен района болхлойн юртийн корреспондентий, пенгазетий редакторий слете.

IалаьмаIа бокхха шо ба болхлойн юртийн корреспонденташ. Паьте даим йоакхо ю царна вай керайонзон бувзам чIоагIбара, тоабара, хIаьта цахалаш царна хьалхашка уттаду керда декхараш. Цу хьакъехьа дийцар слете доклад вича КПСС Наьсарен райкома секретаро Тутаева. Цо белгалаьяьр районна дикагIбола болхлойн юртийн корреспонденташ, дийцар цар сийлен къахьегамах, хIанз царна хьалхашка латтача декхарех. Нов. Тутаева кIоарга анализ бир района тайп-тайпарча предприятешка, боахамашка арадувлача пенгазетий балха. Зала кийчъяь латтар пенгазетий выставка. Гулбеннарий теркам тIаоаэш бар «Электроинструмент» яхача заводе пенгазет. Чулоацам дика болаш, дерота тайп-тайпа вахар дуцаш яр цу тIара материалаш. Цул совгIа завода партийни организацие арахеро йолаьй «Молния» яха листок, сатирически оагIув. Къьестта дика кийчъю сатирически оагIув. Кхоачамбоацараш ира къовсам доаттабу цо.

Дика кийчдаьдар ГПТУ-14 пенгазет а. Къьестта дика яр цун оформлени. Цу тайпара дика кхы а дар газеташ.

Нов. Тутаева цу газетий балхаца хьагойтар партийни организацеша боккъонца хулгалеш хилча, пенгазеташ дика кийчделга, царех хьабола пайда боккха болга.

Слете дакъа лоацараша дийцар газетий балхах, цар хIанз хадача шоашта бакъахьа хетачох, болхлойн юртийн корреспондентий болх дIахо тоабара де дезачох.

ГПТУ-14 партийни организацие секретара Точиев IалаутIдинна дийцар шоай пенгазета редакце балла опытах, пенгазето деча ноакъосталах. Нов. Точиева белгалаьяьккхар вIашагIъеллача слето бокхха пайда дургхилар. Уж тайпа мероприятеш кхы а вIашагIъехка еза, аьлар цо.

Районни больница корттерча лора заместителе Аушев Баьтаргира дийцар «Медик» яхача шоай пенгазета балха опытах. Цо белгалдаьккхар, «Сердало газета оагIонаш тIа къоначча специалистий моральни сибатах йола материалаш кIезига хилар. Дукхагiа яздеда, — аьлар цо, — юртерча интеллигенцех. Кепаттача материалий чулоацамга, цар уттарча проблемашка хьежжа дукхагIа хургба газеташка яздераш.

Газеташа кепаттача материалаш оперативнегIа хила еза, аьлар цу кьамаьл деш «Электроинструмент» яхача завода парткома секретара, Пашенных. — Къьестта белгалдаьккхар цо «Ленина никъ» яхача районни газета кепаттача материалех хьахулар цун оагIонаш тIа гуш доацалга. ДукхагIа терхо е еза цу гIулакха.

Пенгазеташа атеистически пропагандах дукхагIа яздe дезаш хилар белгалдаьккхар Мельдзвола пенгазета редколлегие члена Дзейтов Махьмада.

Слете дакъа лоацараша иштта чIоагIа дийцар болхлойн юртийн корреспондентий болх тоабара дIахо де дезарех.

Гулбеннараша заметкаи корреспонденцех лекци йийшар «Сердало» газета редактора заместитела А. Мякиева.

Слета болх чакхбоалаш «Сердало» газети редакце совгIаташ делар шиш дикагIбола болхлойн юртийн корреспонденташта.

ХЬАЛХАРА ТОЛАМ

10-ча июле город Ленинакане дIадолаеннай СССР-а хьалхара моттиг яккхара боксераша юкъера финальни яхьаш. Цига дакъа лоацаш ва вай мехкахо Льянов Хьамид. Советски Эскара команда еккалда Львоверча боксерца А. Шульгаца хилаьо цун эгара хьалхара вIашагIкхетар. Цига дика хьокхамаш гойтар Хьамида. ТIаьIертте хиннача къовсаме котвьлар Хьамид.

ЛИТОВСКИ ССР. Советски Прибалтике йоккхагIа йола «хьуникъама алекксийр» телао хнша дIаэттай Кедайнгки химически комбинат. Укх шера цун цехашкара мехка кхашка дIайоалийтаргйолаш а 500 эзар тонн гарга моллагIа йолеш гранулированни суперфосфат, дукхха а серии хислота.

Сурта тIа: суперфосфата цеха.

А. Дилиса сурт.
ТАСС фотохроника.

Г. Д. ДЕРЖАВИН

Вайча дийнахьа денз 225 шу дизарга

Гаврила Романович Державин (1743 — 1816) — сийлахь-боккха эрсий поэт. Цун произведенеш — XVIII-ча бIаьшерена поэзе бухь. Эрсий литературана юкъе бIарчче зама дIалаьцай цар. Эрсий классицизма литературно-эстетически принципаш дIахьагIа айвеннав Державин. боккха гIа баькхаб цо реалистическа поэзи хьайргахьа.

Державина майрра эрсий поэзена юкъеелар масла а сагIорахьара дIахий дола вахар. цун стихаш тIа массе сагIорахьара тьахьонх саг. гиназьара баьтараш. Шоай стихаш Iалама, эрсий пейзажа эггара хьалха хьайпйллача эрсий поэтех цаI хинна из. Эрсий поэзе керда торонаш чIоагIъяра дакъе юкь йолаьр вар поэт.

Державина толхаьй классицизма поэтико массаза а йолаш хинна «жанрайн» «стилийн» чIоагIа система, майрра вIашагIъяде волавенав из «лаккхен» «лохен», теаэш а бегIоазаш а чел дар. поэзена юкъебенаб дийна естественни къамаьл деш дебу мотт. чуании тIаьтел. Поэта литературни принципаш шоай тайпара ципар къаьстта шьра хьахьенхаэ «Фелица» кхача ода тIа.

Державина произведеней белгалйолаш йола оагIув — «эрсий вахара суртеш лайса гойтарца. «эрсий хьаькъол аргаладар. эрсаша хIамай ене теркоп хьесе» (В. Г. Белинский) хьахьокхарие белгалдаьнна хилкъал.

Поэта творчества белгалагIа йола оагIош — прогрессивни граждански идеалаш, патриотически пафос. чIоагIа гуманность хилар, критика ира юстам болаш хилар. Поэта дикагIа йола граждански стихашкара гуш я деспоташкара-пачхьалцара, вельможашкара гочйл, эггара сийлехьа саг хилар бакъдар («Видение мурзы», «Вельможа»).

Поэта яздьча эггара доархIамегIарча йолхех я иштта «Князь Мещерский валарах» яха ода, «Кхурхолг», «Даьла», «Доа дерашкей кхел йоашкен», «Евгенега», «Званска вахар», «Анакреонтически иллей» сборник.

XVIII-ча бIаьшерен эрсий лиоика итог, А. С. Пушкина ира болча поэзел хьалхабена хоам хилар Державина поэзех.

ВАХАРА ОПЫТ, ДОТТАГIАЛА ОПЫТ

ОАР-е араяьлача «Аль-Мусаввар» яхача журнало дукха ха йоаллаш кепатеха араьккхай «Вахара опыти советско-Iарбий доттагIали» яха статья. Ловаш яь цу статья перевод арайоакха АПН.

ТIом кьелехьерча ноалалех бола нах дагайоагIа» Советский Союзе яха дешаш дийкха долаш санна хинна ха. Дукха египтанаш кхьеметтал уж хьоакаде а бакъьдар. Церна иштта дагадоагIа, советски немаш йорташна даьлача хана, цар тIа чума е залара яха йизарш долаш санна, гонахьа милици а оттаь уж дIакъоастаде гIийрта, нага цар тIа хьалтIебовла е команде яьтта Iоала ца магийта.

ШоллагIа дунен тIом лаьттача хана СССР-ан Египтаи юкъе дукхьешта дипломатически гIулакхаш дIадоладенначе хана кьыла дунен тIара бIаьхача санна бIарахьехар советски наха. Цхьабакъда, цунца цхьана, цу хенна а дукха египтанаш чIоагIа доккхал деш бар советски эалхьо гитлеровски гIеьрахошта духьала доаттабеча къовсамах. ЧIоагIа чIаккхувра уж Советий Мехках долча кердача хIамашта. гаьнарча халкъаца дог-уйла цхьана долаш, цун аьтув ца баьнча какахеташ, толам баьнча гIадболхаш бар.

Тахан тайп-тайпарча доакъошка чIоагIа бувзамаш да ОАР-ан СССР-ан халкъашта а правительствашта а юкъе.

Уж бувзамаш хилар хьахьонташ долча кортерча тешамех цаI — 1956 шера Египтана духьала кхолхонца агресси йолаеьча хана Советски Союзе хоадамболлаш лаьца позици. Цу хана денз дIадахкена шераш цу гIулакхаш доккха баркат даьнна хилар бIаргагуш доле тешаш да вай. Асуане тьехьаь лакха плотина — советско-Iарбиш, даг тIарен пергIатан цхьана леладаьча гIулакхий дегонда, цхьатарарча бокъонех долча доттагIала массаэара символ йолаш юсдогьа.

Нила хийн Iобаьь кордача лаьттай бIаш ээараш федданаш, хьоккама механизировани боахамаш, ГаргарчМалзбоалене эггара йоккхагIйола насосни станцеш, дешара центраш — из долла хIама цхьана леладеча советско-Iарбий гIулакхий бокъонца долла тешалаш. Хелуански металлургически комплекс ... кредит, Америке вIашагIкхийтта...

ски нахьа тха халкъацара дог тIера цIена гIулакхаш хьаьнаккхаш дола масалаш.

Цу гIулакхий сий доаде гIерт империалистически гIозараш, дунен халкъашта юкъерен чуьерен реакци. ЦхьабакъДа, тхоаэ моллагIнех, бехкоккамеча гIулакха тIара саг е мугIарера граждании из вале а, дика хов, советско-Iарбий доттагIал кьалде доладьвеод къемешта юкъерча гIулакхашка къоизам а хинна дIаетте йиш йолаш йолга.

Цкъа-дале, вай гIулакхаш нийсагIа кийдекха дац. Уж вахара опытецара хьадоагIаш а оагIув кьелхацарен ноакъостален форма а хинна дIаэтта я да.

ШоллагIа-дале, уж гIулакхаш хьалду политически экономически вахара ниьк керд кхьара бокъон вIаши сий дара нерда тIара. Советски специалисташа ОАР-е керда хьалдеча вахара тайп-тайпарча доакъошка бола беш хьайкхача хана царех цхьаккха а тха чурча гIулакхашта юкъегIорта, египетски гражданий уйла кхьачаьа лостаe веннаш.

КхоалагIа-дале, уж гIулакхаш цхьанча тайпара цхьанна шоалегIчоа хьалхадоахилга е моллагIча цхьаннега совле хулга е доацаш, опыт дIа-юла эцарца цхьатарра хьаш хиларца вIаштIехьдулаш да. СССР-ерча специалистащца цхьана Асуански плотина боля беш болча эзараш Iарбаша лакха мах бу шоай знанеш кхьа советски нах кийча хилара. Уж гIадболх Iарбий коллегаш шоай профессиональни боарамга кхаьчача е цул гIехбальча.

ДиъалагIа - дале, вIаши гIойле хиларгерен вIаши сийдаргарен хьадоагIаш да уж гIулакхаш. ХIаьта, нагаь санна оаха массане а Советски Союзе ноакъостела мах бойя, цо а, шиъ оагIонгахьара, бакъду, оаха, кхьиарех тийша хIама доацаш бола тхоай никъ хьеха а лоацаш, тайп-тайпара общественни лоаттам болаш йолча пачхалькхенашта юкъе машаре декара политика хIаьта иштта бломех дIа ца кхетара политика е чакхйоахаш хилар.

Советско-Iарбий гIулакхаш сийлахьен чIоагIлен хилара доле тешал. Iарбий кица да: кало тIакхьчача воаз доттагIа. Бокъонца иштта йола доттагIа а хинна дIаэттай тхоне Советски Союз.

Ибрагим АМЕР,
египетски журналист.
(АПН).

США. Берригача мехка гIолла гIело а ва латт Вьетнамерча вIашагIкхийттачьа Штатий бIехача тIера духьала духхаленаш къайкаяра митингаш демонстрацеш.

Сурта тIа: Лос-Анджелесе гIеха дукъалара демонстраце йолча хана. Плакаташ тIарча йоазоно боаз: «Американски ветеранаш гIеха духьала да».

Камера Пресс—ТАСС-а сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

АГРЕССОРАШ ТУВШ БАЦ

КАИР. (ТАСС). Суэцки канала малхбоалехьарча барда йиста болча израильски оккупантиша, танкаши йоккхий топаши тIа а эаэ, 8 июле сарраьхьа денз кхоаза йоккхий топаш йийттай Суэца кхотабенна нах бахача районех йолча цхьаннена. КIирдаь чIоагIа юхадухьала зов дарца египетски герашица кийчаьлча низаш хIара массала а моастагIчун зов ду понзиеш теIа а яьй. хIаьта, цунна хала зенаш а кеш, провокаци сацийтанза ца воалача а уттгавъя из.

Израильски провокаци бахьан дукха зенаш хиннаэ Суэцерча граждански наха. Юххьанца даьча доархIамашка хилла, 20 совгIа саг вийнав, нех чуIа массехк цIа да дохадаь, доогадаь.

ПОРП ЦК ПЛЕНУМ ДIАКЪАЙЛАЙ

ВАРШАВА, 10 июль. (ТАСС). Парте V съезда кийчо яра дешаш дийца ПОРП ЦК XII пленум селхан шиш бола баь яьнна.

Пленумо массава раьза а волаш чIоагIъяьй ПОРП V съезда йола ЦК тезисаш.

Пленумо массава раьза а волаш тIайийцай. дувца ер дешаш а оттадеш. Варшаве 1968 шера 11 ноябре парте V съезд гулъяра решени:

1. Централи Комитета отчети Польски Халкъа Республика чIоагIъярен дIахо десIайоадярен декхараш.
2. Централи ревизионни комиссе отчет.
3. Централи Комитета Центральни ревизионни комиссии харжар.

Пленум организационни дешаша хьежай. Пленумо Эдвард Охаба декар кхоачаш а дав, чогаш воацаш хиларах ЦК Политбюро члена декхарех мукъавалийтав из.

Пенсе вахарна дувзаденна пленумо Владислав Вих ЦК секретара декхарех мукъавалийтав из декхарах.

ПОРП ЦК пленумо Политбюро членалла харжав ЦК секретарь Болеслав Ящук. Политбюро члена кандидателла а ЦК секретаралла а харжав Мечеслав Мочар.

СУДЕ ДОШ ДУВЦА ЛОС-АНДЖЕЛЕСЕ Ю КИЙЧО

НЬЮ-ЙОРК, 10 июль. (ТАСС). Сенатар Роберт Кеннеди вера бехке ву Сирхан Бишара Сирхан Лос-Анджелеса централи набахтара кастта цунна вуд е эзача «боккъон залерча» камере вигав. Цхьаннена а ховргдоацча тайпара къайлагIа вигав Сирхан цига дIа. Лос-Анджелеса полице шолла-гIча дийнахьа чара дIахайтадаь из.

Цунца цхьан хана сихаь чакхдоахаш латт суд еча хана. Сирхана кхерамале Iаладъяра балхаш, «Далласора гIалат кхы ца хилийтар хьа. Президент Кеннеди вора бехка ваь Ли Освальд полицена бIаргагучча теха вийнав цига. Сирхан камерера суда зале ухаргьолча коридора пенаш болата Iоагъьацца чIоагIлу, эррига ца чакхдоагIа моттигаш дIакъовл. Суда зале тхо ца латача кIагах аьна йоккхача цига тIехьалкха вагIаргва Сирхан.

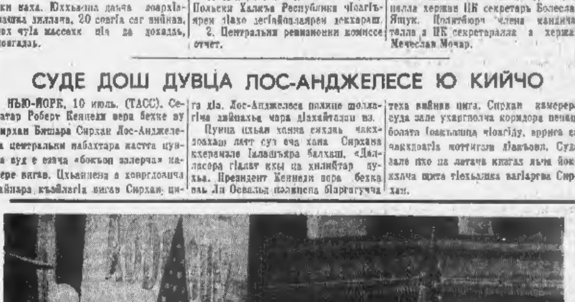

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалаш Грозненакъала хургья, делкъел тIехьагIа дикка чIоагIа догIа деккаргда, аькъувкъаргда, малхбузехьара гIаьхьа мух хьекхаргба, дейъел тIехьагIа сеттара чIоагIа (секунда 18—25 метр) а хьекхаш, 20—25 градус йоахал хургья.

14-чеи 15-чеи июле хувалуш моршаш хургья, юкъ-юккъера юкъагIа лоацачо заманна йолхае догIа хургда, цхьайолча моттигашка ахкъувкъаргда, малхбузехьара гIаьхьа мух хьекхаргба, буйсанна 12—17 градуси денош 22—27 градуси йоахал хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактора зам.
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

13 июль
РАДИО

6.30 — Нохч-ГIалгIай хьалхалладарх. 6.45 — Ашараш. 6.50 — Объявленеш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.35 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 8.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 8.53 — Ашараш. 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тIехье (эрсий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Къонале» (эрсий меттала). 17.00 — «Кавказе тассарa» яха радиожурнал. 18.00 — Шун хаттарашта жоп ду оаха (гIалгIай меттала). 18.10 — «Дохчай меттархо» яха очерк. Литературни передача (гIалгIай меттала). 18.30 — «Шоана, хьехархой» яха концерт. 19.00 — Москва.

УКВ

9.00 — «Владимир Софроницкийн» пул йоалмин» яха передача. 9.30 — «Мартин Лацис йоажинхо-революционер вар» яха передача. 10.20 — Къега вирусаш! яха радиожурнал. 18.00 — «Фриина» «Роз Мари» яха Стотградта оперетта монтаж. 19.44 — «Полесья иллеш» яха музыкальни дувцар. 20.10 — «Нам бакхадача йола къайхьел» яхача спектакла монтаж. 21.05 — «Демон» яхача Цинцадзе балетацара фрагменташ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15.00 — «Даьхенца тешаме хилара биаь дуне» яха документальни фильм. (нохчий меттала доакхх) 16.10 — Берашта фильм. 15.30 — «Старт». Телефонни спортивни журнал. 16.10 — «Пороль зеикш яй» яха художествени фильм. ШоллагIа сурт. 17.10 — «Це зигаш тьерча вах» (гIалгIай меттала доакхх) 18.00 — Легки атлетиках йола СССР-а ГДР-а. Польша сборни командаш дунен халкъашта юкъе вIашагIкхетар. Ленинградера передача. 19.15 — «Огонека гIаь ЧIаьрий доакачуш деина кхетару. 20.30 — «Хаь информационни программа. 21.00 — Передачай программа. 21.00 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 21.35 — Кинажурнал. 21.35 — Занзаван дола концерт.

14 июль
РАДИО

7.10 — «Грозненский рабочий газета обзор. 7.20 — Объявленеш. 7.30 — Москва. 8.20 — «Ленина никъ» газета обзор. 8.30— «Шоана дукхаеза ашараш», — концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. «Арслан» яха Беразуклова дувцар (нохчий меттала) 15.40 — Музыка. 16.00—Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче», радиовыпуск (эрсий меттала) 17.00 — «Къонал» (гIалгIай меттала). 17.30 — Радиоладувгlархой лехачех оттадаь концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.00 — «Барт тайна бераш» ЭIамагIа болча школьникашта йола программа (нохчий меттала йоакхх) 12.35 — Берашта. Художественьни фильм. 13.30 — Советски Эскарен Флотен бIухошта. 14.20 — Музыкальни киоск. 14.50 — «Эфире а «Къонал» «Москва — София». 15.30 — Ленин вайча дийнахьа денз 100 шу дизарга. Халкъа дIаленна вахар (нохчий меттала) 15.50 — Кинопутешествений клуб. 16.40 — «Дашка» яха художественни фильм. 17.55 — Музыкальни перерыв. 18.00 — Легки атлетиках йола СССР-а, ГДР-а, Польша сборни командаш дунен халкъашта юкъе вIашагIкхетар. Ленинградера передача. 19.30 — Футболах СССР-а хьалхара моттиг яккха «Динамо» (Киев) — (СКА) (Ростов). Киевера передача. Перерывах — «Шоана, бераш». Передачай программа. 21.15—«ВирхIан» Дунен халкъашта юкъера программа. 22.00 — «Уральски лай чилла» яха фильм-концерт.

Нохч-ГIалгIай АССР культура министерство писателий Союзо чIоагIа хала а хеташ дIахоийт къахьегIоло нохчий писатель
АРСАНОВ
Арсанбека Саидба
ха йоаллаг мхалхар. хIаьта цун дезалга а гаргарча нахага а кодам бе.

«СЕРДАЛО» ГАЗЕТА РЕДАКЦЕНА ЭШ
корректор, гIалгIай а эрсий а меттала кепатоха хаа машинистка, машинистка ученица, подшитчица.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам.—3-39-11; бекхтаглама секретара—3-34-38; партийни вахари, культури, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамех письмойн отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательство типографи Революции проспект, 7/84.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.
СФ05146.
Заказ № 2946.